

Rizika povolání příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky

Monika Vrobelová

Bakalářská práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Monika Vrobelová
Osobní číslo:	L22202
Studijní program:	B1032A020002 Ochrana obyvatelstva
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	Rizika povolání příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky

Zásady pro vypracování

- Zpracujte teoretický vstup do problematiky rizik povolání příslušníků Hasičského záchranného sboru.
- Pomocí vhodně zvolených metod proveďte průzkum vybraného rizika.
- Na základě provedené analýzy navrhněte případná doporučení k prevenci a minimalizaci daného rizika.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. COPPOLA, Damon P., *Introduction to International disaster management*. Fourth edition. Amsterdam: Elsevier, 2021. ISBN 978-0-12-817368-8.
2. DEPPA, Karen F. a SALTZBERG, Judith. *Resilience training for firefighters: an approach to prevent behavioral health problems*. SpringerBriefs in fire. Cham: Springer, 2016. ISBN 978-3-319-38778-9.
3. KIRSCHMAN, Ellen. *Život s hasičem: vše, co by měla vědět rodina hasiče*. SPB Spektrum. Modrá řada. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2015. ISBN: 978-80-7385-170-5.
4. *Krizové zákony: krizový zákon, integrovaný záchranný systém, hospodářská opatření pro krizové stavy, obnova území; Hasičský záchranný sbor; Požární ochrana: zákony, nařízení vlády, vyhlášky: redakční uzávěrka 27.11.2023. ÚZ: úplné znění*. Ostrava: Sagit, 2023. ISBN: 978-80-7488-600-3.
5. *Modul – G: Integrovaný záchranný systém a požární ochrana*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2020. ISBN: 978-80-7616-071-2.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Martin Džermanský**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: **2. prosince 2024**

Termín odevzdání bakalářské práce: **2. května 2025**

L.S.

prof. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2024

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení bakalářské práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na bakalářské práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne 2. 5. 2025

.....
podpis autora

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá riziky povolání příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky se zaměřením na psychická rizika. Hlavním cílem je navrhnout doporučení k jejich prevenci a minimalizaci. V teoretické části práce jsou vymezeny základní pojmy, právní rámec a rizika povolání. Praktická část obsahuje popis činnosti psychologické služby, komparaci posttraumatické péče, řízený rozhovor, dotazníkové šetření a SWOT analýzu. Použité metody zahrnují deskripci, komparaci, dotazník a SWOT analýzu. Výsledky ukazují potřebu posílit systém psychologické služby, zejména personální zabezpečení, zavedení pohotovostí a důraz na vzdělávání. Práce přináší doporučení, která mohou přispět k lepší ochraně duševního zdraví příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky.

Klíčová slova: hasičský záchranný sbor, psychologická služba, riziko, stres, syndrom vyhoření

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the occupational risks of members of the Fire Rescue Service of the Czech Republic with a focus on psychological risks. The main aim is to propose recommendations for their prevention and minimization. The theoretical part of the thesis defines basic concepts, legal framework and occupational risks. The practical part includes a description of the psychological service, comparison of post-traumatic care, guided interview, questionnaire survey and SWOT analysis. The methods used include description, comparison, questionnaire and SWOT analysis. The results show the need to strengthen the psychological service system, especially staffing, the introduction of emergency rooms and emphasis on training. The thesis provides recommendations that can contribute to better protection of the mental health of the Fire Rescue Service members of the Czech Republic.

Keywords: Fire Rescue Service, psychological service, risk, stress, burnout syndrome

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu Ing. Martinovi Džermanskému Ph.D., za odborné vedení, cenné rady, připomínky a jeho trpělivost při zpracování bakalářské práce.

Velké poděkování také patří bývalému hasiči Ing. Štefanovi Hrtúsovi za zprostředkování kontaktů a za sdílení svých zkušeností.

Dále bych ráda poděkovala bývalé psycholožce Mgr. Soni Pančochové za její vstřícnost při poskytnutí konzultací, řízeného rozhovoru i množství praktických rad.

Poděkování si zaslouží i současný psycholog HZS Zlínského kraje kpt. Mgr. Marek Hajžman za konzultaci a pomoc s upřesněním odborných termínů.

Děkuji také řediteli kanceláře ředitele HZS Zlínského kraje plk. Mgr. Renému Sadilovi za ochotu a pomoc při distribuci dotazníkového šetření v rámci Zlínského kraje.

Velmi si vážím času a ochoty všech respondentů, bez jejichž odpovědí by nebylo možné výzkumnou část práce realizovat.

V neposlední řadě patří mé srdečné poděkování mé rodině za jejich podporu, trpělivost a motivaci během celého mého studia.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1 PRÁVNÍ RÁMEC	13
2 ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE.....	15
3 HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR.....	17
3.1 HISTORIE.....	17
3.2 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA	18
3.2.1 Generální ředitelství	18
3.2.2 Hasičské záchranné sbory kraje	20
3.2.3 Záchranný útvar	20
3.2.4 Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku-Místku.....	20
3.3 PODMÍNKY PŘIJETÍ KE SBORU	21
3.3.1 Osobnostní způsobilost	21
3.3.2 Zdravotní způsobilost.....	22
3.3.3 Tělesná zdatnost	23
4 RIZIKA POVOLÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU	24
4.1 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI.....	24
4.2 FYZICKÁ RIZIKA	28
4.3 PSYCHICKÁ RIZIKA	30
4.4 RIZIKA S DOPADEM NA OSOBNÍ ŽIVOT	31
5 DÍLČÍ ZÁVĚR	33
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	34
6 PSYCHOLOGICKÁ SLUŽBA	35
6.1 ROLE A ÚKOLY PSYCHOLOGŮ PŘI POVODNÍCH.....	35
6.2 TÝM POSTTRAUMATICKÉ PÉČE	36
7 KOMPARACE POSTTRAUMATICKÉ PÉČE POSKYTOVANÉ PŘÍSLUŠNÍKŮM HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY	37
8 ŘÍZENÝ ROZHOVOR.....	38
9 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	44
9.1 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU	44
10 SWOT ANALÝZA	53
11 NÁVRH DOPORUČENÍ.....	57
ZÁVĚR	60

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	61
SEZNAM OBRÁZKŮ	66
SEZNAM TABULEK.....	67
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	68
SEZNAM PŘÍLOH.....	69

ÚVOD

S mimořádnými událostmi se lidé setkávají každodenně, kdy jsou ohrožováni jednotlivými riziky a hrozbami. Tyto pojmy jsou spjaty s nejrůznějšími situacemi, jak očekávanými, tak neočekávanými. Právě tyto události doprovázejí činnost celé řady profesí, přičemž jednou z nich je bezesporu profese hasiče. Pracovní náplň hasičů zahrnuje celou řadu různorodých činností jako jsou například hašení požárů, záchrana osob a také práce ve výškách. Nejen z těchto zmíněných činností, pak vyplývají možná rizika. Většina lidí vnímá toto povolání jako jedno z nejnebezpečnějších, a to především z důvodu rizik fyzických. Pod tímto pojmem si lze představit popáleniny, zlomeniny, pády z výšek, nadýchání se zplodin či smrt.

Co si ale už mnoho lidí neuvědomuje je skutečnost, že hrozbu pro povolání hasiče představují i rizika psychická. Patří mezi ně například akutní stresová situace, strach nebo posttraumatický syndrom. Tato bakalářská práce se zabývá psychickými riziky, neboť tyto rizika jsou často opomíjena i přes to, že jsou stejně závažná, nebo dokonce mnohdy závažnější než rizika fyzická.

U profese hasiče rovněž nelze opomenout ani rizika zasahující do jeho osobního života. Je přitom velmi důležité si uvědomit, že tyto faktory nemají přímý dopad pouze na dotyčné hasiče, ale také na jejich rodinné příslušníky a blízké osoby. Tito lidé navíc mohou být zasaženi danou situací mnohdy více než samotný příslušník sboru.

V případě existence některého ze zmíněných rizik, je vhodná náležitá péče. U fyzických rizik se jedná o následnou lékařskou péči nebo rehabilitaci. Pokud jde o problém spojený s psychikou, může pomoci psychoterapie. Z tohoto důvodu působí v každém kraji jeden hasičský psycholog, v Praze dva psychologové. I když se to nemusí na první pohled zdát, tak právě jejich práce je klíčová pro pomoc s vyrovnáním se po mimořádné události.

Téma bakalářské práce bylo vybráno s ohledem na jeho aktuálnost. Psychologická služba u Hasičského záchranného sboru je relativně novým prvkem, a proto je důležité přiblížit její fungování a význam v oblasti prevence a řešení psychických rizik.

Hlavním cílem práce je navrhnout opatření pro prevenci a minimalizaci daného rizika, přičemž praktická část je omezena výhradně na psychická rizika, jelikož celkové spektrum rizik u Hasičského záchranného sboru je velmi rozsáhlé. K naplnění hlavního cíle jsou stanoveny dílčí cíle, které zahrnují zpracování teoretického vstupu do problematiky a provedení průzkumu vybraného psychického rizika. K dosažení těchto cílů jsou využity různé metody.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 PRÁVNÍ RÁMEC

Nezbytnou součástí řešené problematiky bakalářské práce je vymezení právního rámce.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Ústava České republiky (dále jen „ČR“) je základním právním předpisem státu. Z hlediska síly se jedná o normativní právní akt s nejvyšší právní silou. To znamená, že všechny ostatní právní předpisy s nižší právní silou nesmějí být v rozporu s ní. Absence zmínky ostatních ústavních zákonů ale neznamena, že uvedené předpisy z nich nevycházejí. Níže jsou uvedeny pouze zákony přímo související s tématem práce. (ČESKO, 1993)

Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky

Zákon vznikl na základě usnesení Parlamentu ČR a člení se do jedenácti hlav. Upravuje postavení a úkoly Hasičského záchranného sboru (dále jen „HZS“), kdy prioritou je ochrana lidského života a zdraví, majetku, zvířat a životního prostředí (dále jen „ŽP“). Zákon také stanovuje strukturu sboru, který je tvořen generálním ředitelstvím, HZS krajů, záchranného útvaru a školy. Další hlavy se zabývají například spoluprací, prací s informacemi, přestupky, ale i ocenění, povinnosti mlčenlivosti a základními povinnostmi, mezi které patří zdvořilost, přiměřenost postupu a v neposlední řadě iniciativa. (ČESKO, 2015)

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně a Zákon č. 54/2024 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů

Tento zákon byl přijat usnesením České národní rady. Zákon stanovuje pravidla a opatření k zajištění bezpečnosti a prevence před požáry na našem území. Ukládá povinnosti právnickým a fyzickým osobám, stanovuje jim požární požadavky na ochranu budov a provoz činností, které mohou představovat potenciální riziko požáru. Dále definuje organizaci a úkoly HZS a dalších jednotek požární ochrany (dále jen „JPO“). Hlavním cílem zákona je minimalizovat riziko požáru. Avšak v případě vzniku snížit jeho následky a zajistit ochranu života a zdraví obyvatel. (ČESKO, 1985; ČESKO, 2024)

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Zákon upravuje právní vztahy mezi státem a příslušníky bezpečnostních složek. Stanovuje podmínky pro přijetí do služebního poměru, jeho průběh a způsoby, jak může být ukončen. Definuje práva a povinnosti příslušníků, například povinnost vykonávat službu a dodržovat právní předpisy a stejně tak nárok na odpovídající pracovní podmínky, služební plat a příplatky. Zahrnuje systém hodností a kariérního postupu a řeší i otázky represivní

odpovědnosti. Pokud příslušník vykonává práci v bezpečnostním sboru, je v rozporu se zákonem být členem politické strany či hnutí. (ČESKO, 2003)

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

V zákoně je definován integrovaný záchranný systém (dále jen „IZS“) a situace, ve kterých se uplatňuje. Zároveň upravuje organizaci, činnost a spolupráci složek, které se podílejí na ochraně obyvatelstva (dále jen „OO“) při mimořádných událostech (dále jen „MU“). Stanovuje, že IZS tvoří základní a ostatní složky. Dále určuje pravidla pro řízení a koordinaci zásahů, přičemž hlavní odpovědnost za vedení zásahu nese velitel zásahu, který zpravidla pochází z HZS. Vymezuje povinnosti orgánů veřejné správy, krajů, obcí i právnických a fyzických osob. Zakotvuje financování záchranných prací a stanovuje odpovědnost za jejich realizaci. (ČESKO, 2000)

2 ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE

Pro lepší pochopení textu a vyzdvížení důležitých pojmů, jsou v této kapitole popsány ty nejdůležitější pojmy vycházející z právního rámce a terminologického slovníku.

Bezpečnost

Stav, kdy jsou vnitřní i vnější hrozby, ať už předvídatelné, nenadálé či známé, redukovány na co nejnižší možnou úroveň, aby se minimalizovalo riziko vzniku nežádoucích událostí. Systém je vybaven efektivními prostředky a postupy pro zvládání následků, přičemž se musí neustále přizpůsobovat změnám i nově vznikajícím hrozbám. (MV ČR, 2016)

Hasičský záchranný sbor

Hlavním posláním sboru je ochrana lidských životů a jeho zdraví, majetku, zvířat a ŽP před nekontrolovatelným ohněm, MU a krizovými situacemi. (ČESKO, 2015)

Hrozba

Proces, který může být způsoben přírodními vlivy nebo lidskou činností a představuje schopnost způsobit škodu. Tento potenciál může být aktivován úmyslně nebo náhodně a je zaměřen na zranitelnost konkrétního aktiva. Hrozba je zároveň klíčovým zdrojem rizika. (MV ČR, 2016)

Integrovaný záchranný systém

„Integrovaným záchranným systémem se rozumí koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.“ (ČESKO, 2000)

Hasičský záchranný sbor ČR je jednou ze základních složek IZS. Tyto složky jsou typické tím, že dokážou rychle a permanentně zasahovat, působí na celém území státu ČR a zajišťují obsluhu tísňových telefonních linek. (ČESKO, 2000)

Jednotka požární ochrany

Jednotka požární ochrany je uspořádaný systém, jehož hlavním cílem je ochrana lidského života a zdraví, majetku, zvířat a ŽP před požáry a MU. Je složena z vyškolených osob, požární techniky a prostředků k ochraně. (MV ČR, 2016)

Krizová situace

Krizová situace označuje MU, narušení kritické infrastruktury či jiné ohrožení, při nichž je vyhlášen jeden z krizových stavů. (ČESKO, 2000)

Likvidační práce

„Činnosti k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí.“ (ČESKO, 2000)

Mimořádná událost

„Mimořádnou událostí rozumíme škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.“ (ČESKO, 2000)

Riziko

„Možnost, že s určitou pravděpodobností vznikne událost, kterou považujeme z bezpečnostního hlediska za nežádoucí.“ (MV ČR, 2016)

Záchranné práce

Činnosti sloužící k odstranění či zmírnění bezprostředního nebezpečí vyvolaného MU, přičemž prioritou je ochrana lidského života a zdraví, majetku a ŽP. Jejich cílem je eliminovat příčiny tohoto ohrožení. (ČESKO, 2000)

3 HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR

Hasičský záchranný sbor České republiky byl zřízen na základě zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, s účinností od 1.1.2001. Tento zákon platil až do 1. ledna 2016, kdy vstoupil v účinnost nový Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky, který tuto složku označuje jako jednotný bezpečnostní sbor. (ČESKO, 2015)

Na zajištění bezpečnosti státu se podílí Hasičský záchranný sbor České republiky prostřednictvím přípravy a koordinace úkolů v oblasti požární ochrany (dále jen „PO), ochrany obyvatelstva, civilního nouzového plánování, integrovaného záchranného systému a krizového řízení. Mezi další úkoly sboru zařazujeme mimořádný úkol a humanitární pomoc, která probíhá v součinnosti s Ministerstvem zahraničních věcí. (HZS, 2024)

3.1 Historie

Povolání hasiče je dnes již nenahraditelnou složkou IZS, která zajišťuje bezpečnost obyvatelstva při nejrůznějších situacích. I v minulosti však hasičský záchranný sbor hrál v této oblasti významnou roli, ačkoli jeho vybavení a organizace byly ve srovnání se současností značně limitovány. Právě znalost historie sboru, která reflektuje jeho změny přizpůsobující se potřebám společnosti a státu, je přitom mimořádně důležité.

V období První republiky disponovaly požárními jednotkami pouze větší města. V menších obcích přecházela požární ochrana na starosty a dobrovolné hasiče, kteří z legislativního hlediska vycházeli z rakousko-uherských předpisů. Tyto sbory přitom měly jen omezenou materiální podporu. Tento stav však dlouhodobě nevyhovoval potřebám moderního průmyslového státu, což se potvrdilo i během druhé světové války. V protektorátu byla požární ochrana centralizována a vznikl pluk požární policie. (HZS ČR, 2024)

Po válce převzalo řízení požární ochrany Ministerstvo vnitra (dále jen „MV“) ve spolupráci s národními výbory, jejichž výkonným orgánem byl hasičský sbor dobrovolný, profesionální a závodní. V roce 1953 přinesl zákon č. 35/1953 Sb. změnu ve struktuře PO a došlo k přísnějšímu řízení ministerstvem vnitra. Další nový zákon č. 18/1958 Sb., o státním požárním dozoru a požární ochraně naopak přispěl k decentralizaci a oslabení celého systému. Část odpovědnosti převzaly méně kvalifikované orgány národních výborů a dobrovolné organizace. (HZS ČR, 2024)

V 60. letech vznikla Škola požární ochrany ve Frýdku-Místku, díky níž se výrazně zlepšila odborná úroveň hasičů. Po federativním uspořádání státu v roce 1969 přešla PO pod národní rady. Od 70. let se činnost hasičů rozšířila o technické zásahy (dopravní nehody, živelné katastrofy a další). V roce 1995 byl Hasičský záchranný sbor ČR přejmenován a začal hrát klíčovou roli v krizovém řízení, civilní ochraně a integrovaném záchranném systému. V roce 2000 byl přijat zákon č. 238/2000 Sb., který zásadním způsobem transformoval celou organizaci HZS a spojil civilní ochranu s prací hasičů. (HZS ČR, 2024; VILÁŠEK a kol., 2014)

3.2 Organizační struktura

Hasičský záchranný sbor ČR zahrnuje generální ředitelství, hasičské záchranné sbory kraje, záchranný útvar a školu. Součástí Generálního ředitelství HZS ČR jsou také vzdělávací, technická a účelová zařízení jako Školní a výcvikové zařízení HZS ČR, Institut OO Lázně Bohdaneč, Technický ústav PO Praha a Servisní a opravárenské zařízení HZS ČR. (HZS, 2024; VILÁŠEK a kol., 2014)

3.2.1 Generální ředitelství

Na vrcholu organizační struktury se nachází Generální ředitelství HZS České republiky, které je organizační složkou MV. V jeho čele stojí generální ředitel, kterým je nyní generálporučík Ing. Vladimír Vlček, Ph.D., MBA. Ředitel je do své funkce jmenován ministrem vnitra, přičemž podmínkou jeho jmenování je, aby byl příslušníkem hasičského záchranného sboru. (HZS ČR, 2024; MATES a kol., 2011)

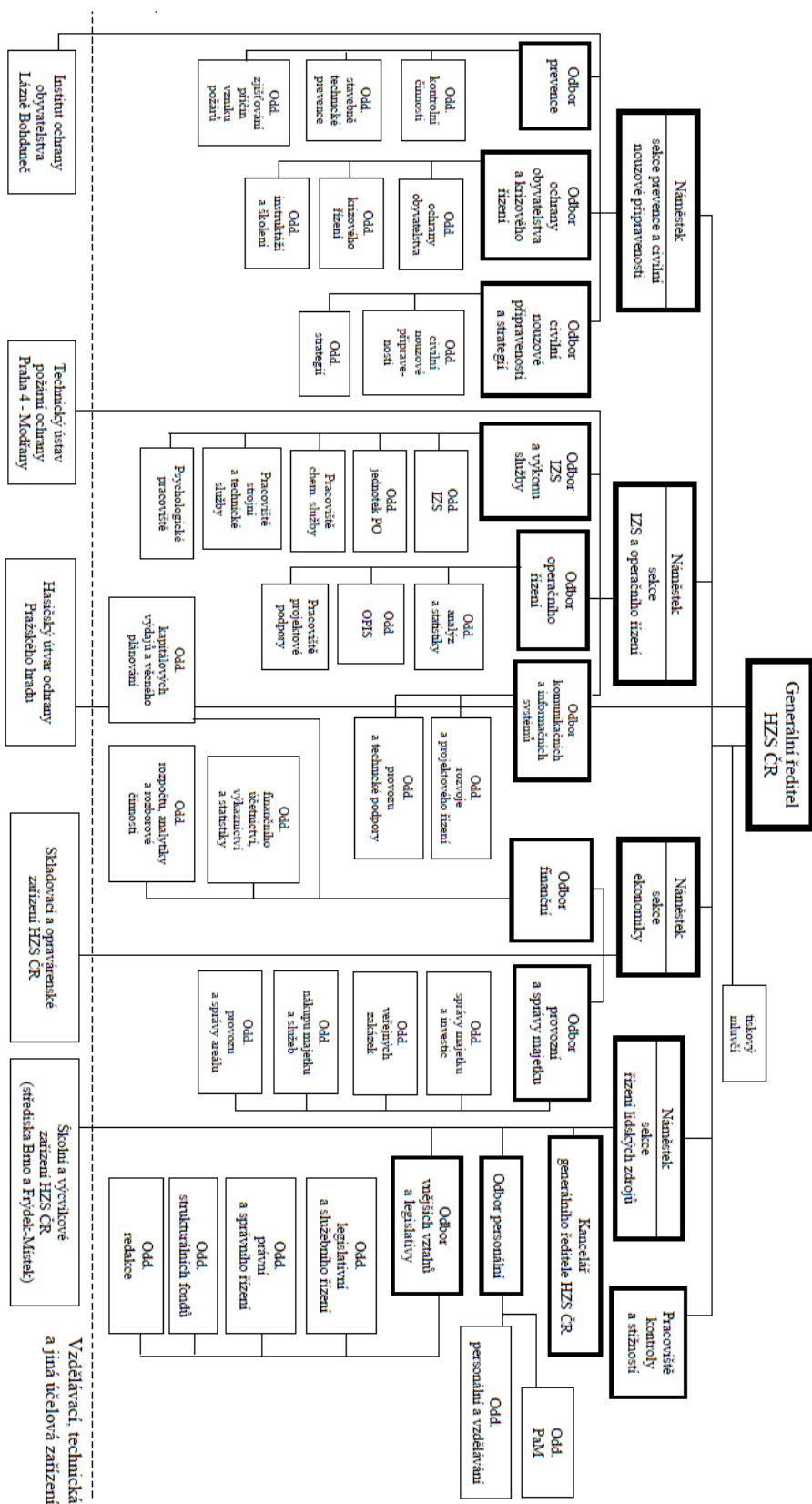
Generální ředitelství plní povinnosti MV na úseku:

- požární ochrany,
- ochrany obyvatelstva,
- civilního nouzového plánování,
- integrovaného záchranného systému,
- krizového řízení. (RICHTER, 2018)

Generální ředitelství je nadřízeným správním orgánem v záležitostech, o kterých rozhodují krajské hasičské záchranné sbory, záchranný útvar nebo škola a zároveň tyto orgány řídí. (RICHTER, 2018)

MV-generální ředitelství HZS ČR

Stav k 1. 1. 2016

Obrázek 1 Organizace GR HZS ČR

(zdroj: HZS ČR)

3.2.2 Hasičské záchranné sbory kraje

Hasičské záchranné sbory kraje jsou součástí organizační struktury státu. V čele hasičského záchranného sboru stojí ředitel. Každý kraj má svůj vlastní sbor, který zajišťuje úkoly na svém území. V České republice je 14 hasičských záchranných sborů kraje (13 v krajích a jeden v hlavním městě Praha). (RICHTER, 2014)

Mezi úkoly hasičských záchranných sborů krajů patří například:

- koordinace záchranných a likvidačních prací,
 - provádění preventivní kontrolní činnosti,
 - vzdělávání hasičů,
 - zabezpečení tísňového volání v rámci operačního a informačního střediska.
- (HZS, 2024)

Důležitou roli hrají také při zpracování strategických dokumentů jako jsou koncepce, krizové plány a poplachový plán kraje. (HZS, 2024)

3.2.3 Záchranný útvar

Záchranný útvar je specializovaná složka HZS ČR. Tento útvar má své sídlo v Hlučíně. V čele stojí velitel útvaru, který je odpovědný za řízení veškerých činností spadajících do působnosti tohoto útvaru. Hlavní složky záchranného útvaru jsou dislokovány v Hlučíně, Zbirohu a Jihlavě. (HZS, 2024)

Činnosti útvaru lze rozdělit do tří základních kategorií: záchranná a humanitární činnost (evakuace, záchranné a vyprošťovací práce, nouzové zásobování...), školicí a výcviková činnost a odborná příprava. (HZS ČR, 2024)

3.2.4 Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku-Místku

Škola spadající do organizační struktury HZS ČR, byla založená v roce 1967. Tato instituce zajišťuje odborné vzdělávání v oblasti požární ochrany a dalších činností spojených s prací HZS. V čele školy stojí ředitel. Důležitou součástí aktivit školy jsou různé vzdělávací programy a odborné kurzy určené pro příslušníky HZS ČR. (HZS ČR, 2024)

3.3 Podmínky přijetí ke sboru

Výběr vhodného kandidáta je klíčovým krokem při výkonu této náročné profese. Hasiči musí splňovat vysoké nároky na fyzickou kondici, psychickou odolnost a zdravotní požadavky. Kvalitní výběrové řízení je důležité pro schopnost zvládnutí náročných situací a k zajištění ochrany obyvatelstva na nejvyšší možné úrovni.

3.3.1 Osobnostní způsobilost

Ne každý kandidát je vhodný pro povolání hasiče, a proto probíhá vyšetření osobnostní způsobilosti při výběru uchazečů. Tento výběr je poměrně přísný a má nastaveny jasná kritéria. (DOHNAL, 2024)

Požadavky na uchazeče jsou dány vyhláškou č. 487/2004 Sb., o osobnostní způsobilosti, která je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru, ve znění pozdějších předpisů. Vyhláška popisuje osobnostní požadavky obecně, a proto má každý bezpečnostní sbor nastavena kritéria trochu jinak. (ČESKO, 2004)

Mezi předpoklady osobnostní charakteristiky pro příslušníka je být:

- a) „*intelektově v pásmu průměru nebo vyšším,*
- b) *emočně stabilní,*
- c) *psychosociálně vyzrálý,*
- d) *odolný vůči psychické zátěži,*
- e) *s žádoucí motivací, postoji a hodnotami,*
- f) *bez nedostačivosti v oblasti volných procesů,*
- g) *bez nedostačivosti v oblasti poznávacích procesů,*
- h) *bez nedostačivosti v oblasti autoregulace,*
- i) *bez znaků nežádoucí agresivity a*
- j) *bez psychopatologické symptomatiky.*“ (ČESKO, 2004)

Vyšetření je posuzováno na psychologickém pracovišti Hasičského záchranného sboru v rámci tzv. psychologické laboratoře. Testování osobnostní způsobilosti probíhá pomocí standardizovaných psychologických testů. Jejich časová náročnost je zhruba 6 hodin. Neúspěšnost se pohybuje okolo 18 %. Součástí testů tvoří výkonová část, osobnostní část a rozhovor s psychologem. (Pančochová, 2024)

Výkonová část

Výkonové úkoly u HZS ČR jsou převážně počítačové (dotykové obrazovky). Zaměřují se především na pozornost, rychlost, přesnost reakcí uchazeče, reakční pohotovost, dlouhodobou koncentraci pozornosti. Výkonová úloha testuje, jak intelektuální schopnosti, tak i paměť uchazeče. (HZS ČR, 2024)

Testování probíhá pomocí jednoduchých přístrojových metod. Například pokud se rozsvítí zelené světýlko, úkolem uchazeče je zmáčknout zelené tlačítko (při testování reakční pohotovosti). Pokud uchazeč nemá tuto pohotovost, nemůže být hasičem. Při zásahu pak kvůli absenci dobrého postřehu může ohrozit sebe i své kolegy, případně nedokáže zachránit lidi. (DOHNAL, 2024)

Osobnostní část

Po splnění výkonnostní části uchazeče čeká vyplnění několika dotazníků. Jedná se o osobnostní typ dotazníků, jejichž cílem je zjistit, zda má uchazeč vlastnosti, které jsou nutné pro výkon hasičské profese. Zejména jejich reakce a chování při krizových situacích. (HZS ČR, 2024)

Rozhovor s psychologem

Poslední částí osobnostní způsobilosti je rozhovor s psychologem/psycholožkou pracujícím u HZS. Před samotným rozhovorem uchazeč vyplní tzv. anamnestický dotazník, který slouží jako základ pro vedení rozhovoru. (HZS ČR, 2024)

Rozhovor s psychologem může být veden před výkonovou a osobnostní částí a být formou představení se. Uchazeč hovoří zejména o své motivaci ke členství ve sboru. I na základě tohoto rozhovoru je psycholog schopen poznat intelekt uchazeče. (Pančochová, 2024)

3.3.2 Zdravotní způsobilost

Posuzování zdravotní způsobilosti k bezpečnostním sborům upravuje vyhláška č. 393/2006 Sb., o zdravotní způsobilosti. Cílem této vyhlášky je stanovit konkrétní zdravotní požadavky a kritéria fyzické a psychické způsobilosti, které musí splňovat příslušníci, aby byli schopni vykonávat službu v náročných podmínkách. Vstupní prohlídka se provádí před přijetím uchazeče do pracovního poměru. (ČESKO, 2006)

Prohlídku provádí služební lékař HZS. Uchazeči jsou v rámci vyšetření posláni například na stomatologické vyšetření, provádí se zkouška na drogy a u žen gynekologické vyšetření. (Pančochová, 2024)

3.3.3 Tělesná zdatnost

Prověření fyzické způsobilosti zakotvuje 58. Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 30.12.2008, kterým se stanovují požadavky na tělesnou zdatnost občana při přijímání do služebního poměru příslušníka Hasičského záchranného sboru České republiky a na tělesnou zdatnost příslušníka Hasičského záchranného sboru České republiky pro výkon služby na služebním místě, na které má být ustanoven a organizace zkoušek tělesné zdatnosti a tělesné přípravy. Cílem je prověřit fyzickou kondici a zdatnost uchazečů, která je nezbytná k výkonu práce. (ČESKO, 2008)

Testy fyzické zdatnosti probíhají před komisí, kde uchazeč musí splnit jednotlivé disciplíny. Testy se skládají ze tří povinných disciplín. Prvním z nich je test silový, kdy si uchazeč vybírá z disciplín: kliky nebo shyby. Druhý test je opět silový a možnost volby spadá na leh-sed či přednožování v lehu. Posledním testem je testována vytrvalost, kdy si uchazeč může vybrat mezi během na 2000 metrů nebo plaváním na vzdálenost 200 metrů. Testy fyzické zdatnosti jsou rozděleny do 6 věkových skupin, přičemž se klade důraz na pohlaví, kdy mají ženy rozdílné výkonnostní tabulky než muži. K úspěšnému zvládnutí fyzických testů je nutné dosáhnout minimálního počtu bodů, které jsou specifikované v pokynu. Fyzická způsobilost se ve služebním poměru prověřuje vždy jednou ročně. (ČESKO, 2008)

4 RIZIKA POVOLÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU

Profese hasiče je jednou z nejnáročnějších a nejrizikovějších, přičemž vyžaduje jak fyzickou zdatnost, tak i značnou psychickou odolnost. Hasiči denně čelí situacím, které mohou ohrozit jejich život, zdraví či duševní pohodu. Zátěž tohoto povolání však často nesou i jejich rodiny, někdy dokonce ve větší míře než samotní hasiči.

Kapitola vymezuje rizika spojená s výkonem této náročné práce, a to z různých perspektiv. Zaměřuje se na rizika vyplývající z mimořádných událostí, které jsou základním zdrojem ohrožení, ale také na fyzická a psychická rizika a jejich vliv na osobní život hasičů. Tyto faktory totiž mohou negativně ovlivnit bezpečnost a zdraví pracovníků při výkonu jejich povolání.

4.1 Mimořádné události

Hasičské záchranné sbory patří mezi nejdůležitější a nejrozšířenější složky, které se podílejí na zvládnutí mimořádných událostí po celém světě. Požáry jsou jedním z nejčastějších rizik, které ohrožuje obyvatelstvo na denní bázi, a právě proto bylo původní zaměření sboru bylo čistě hašení požárů. Postupem času se však jejich role významně rozšířila. Dnes mají hasiči mnohem širší spektrum činností: likvidace požárů, provádění záchranných a likvidačních prací, vyšetřování příčin požárů, varování obyvatelstva a mnoho dalších. (COPPOLA, 2021)

„Mezi mimořádné události řešené JPO patří požáry, dopravní nehody, úniky nebezpečných chemických látek, technické havárie, radiační havárie, ostatní mimořádné události a plané poplachy.“ V roce 2024 vyjízděly JPO celkem 202 389krát, přičemž z toho bylo 180 523 mimořádných událostí. Celkový počet zachráněných a evakuovaných osob dosáhl počtu 115 187. (MV – GŘ HZS ČR, 2024) Rizika spojená s těmito mimořádnými událostmi nejsou pro hasiče vždy stejná, protože závisí na různých faktorech, jako jsou roční období a čas. Například požáry jsou častější na podzim než v zimě, zatímco povodně jsou větší hrozbou v zimě než na jaře a dopravní nehody se obvykle vyskytují častěji ve dne, kdy je větší pohyb lidí než v noci. (MALLOUHY, GUYEUX a kol., 2022)

Mimořádné události lze klasifikovat na základě jejich příčiny vzniku do dvou hlavních kategorií. První z nich zahrnuje události vyvolané lidskou činností, označované jako antropogenní. Druhou skupinou jsou naturogenní události, které vznikají působením přírodních jevů. (ŠTĚTINA a kol., 2014)

Tabulka 1 Klasifikace mimořádných událostí

ANTROPOGENNÍ	technogenní (průmyslové havárie)	např. požáry, výbuchy
	sociogenní interní (vnitřní krize společnosti)	např. zvýšená migrace, stávky
	sociogenní externí (ozbrojené konflikty)	např. chemické a nukleární zbraně
	agrogenní (monokulturní výroba)	např. degradace půd, znečištění vod
NATUROGENNÍ	abiotické (neživá příroda)	např. zemětřesení, tsunami
	biotické (živá příroda)	např. epidemie, epizootie

(zdroj: ŠTĚTINA a kol., 2014)

Při všech mimořádných událostech se klade nejvyšší důraz na záchranu osob. Při zásahu je prioritou ochrana lidského života a jejich okamžitá evakuace. JPO musí jednat efektivně a koordinovaně, aby zajistily bezpečnost zasažených osob. (MV, 2017)

Níže jsou uvedeny podkapitoly, které se zaměřují na mimořádné události představující pro hasiče největší ohrožení, protože patří mezi nejčastější případy jejich zásahů. Je však důležité zmínit, že příslušníci HZS zasahují i u mnoha dalších událostí a zmíněné události zároveň mohou být navzájem provázané mezi sebou.

Požár

Požárem se rozumí každé nežádoucí hoření, které způsobilo smrt nebo zranění lidí či zvířat, poškodilo materiální hodnoty nebo ŽP. Případně požár představoval přímé ohrožení pro osoby, zvířata, majetek nebo ŽP. (ČESKO, 2001)

Přestože požár představuje pro hasiče největší riziko, jejich počet v roce 2024 klesl o 1 % ve srovnání s předchozím rokem. V roce 2024 bylo zaznamenáno 17 630 požárů. Při

těchto zásazích bylo zachráněno přibližně 1 500 osob a evakuováno bylo 18 759 osob. (MV – GŘ HZS ČR, 2024)

Dopravní nehoda

Dopravní nehoda (dále jen „DN“) je událost, která nastane v souvislosti s provozem na pozemních komunikacích (např. havárie, kolize). Při této události dochází k úmrtí nebo zranění osob, popřípadě k materiálním škodám na majetku, které jsou přímo spojeny s pohybem vozidla. (ČESKO, 2000)

Podle míry ohrožení složek IZS se DN dělí na:

- DN bez přímého ohrožení složek IZS (většina dopravních nehod) – situace na místě zásahu umožňuje složkám IZS provádět záchranné a likvidační práce bez rizika jejich ohrožení
- DN s ohrožením složek IZS a účastníků nehody – nehody, při kterých je nutné vyprostit zraněné a zajistit jejich přepravu do bezpečné zóny, přičemž složky IZS i účastníci nehody jsou vystaveni přetrvávajícím nebo hrozícím rizikům, jako je například požár vozidla
- DN s přítomností nebezpečných látek – nehody s podezřením či potvrzenou přítomností nebezpečných látek, složky IZS dodržují přísné ochranné opatření (MV – GŘ HZS ŠR, 2009)

V roce 2024 evidovalo HZS ČR celkem 23 665 dopravních nehod, při kterých zasahovaly JPO a evakovaly až 23 205 osob. (MV – GŘ HZS ČR, 2024)

Únik nebezpečné látky

Jedná se o zásah při události spojené s nežádoucím únikem nebezpečných chemických látek, včetně ropných produktů a dalších nebezpečných látek, k němuž může dojít během výroby, přepravy nebo manipulace. Cílem zásahu je omezit nebo snížit riziko nekontrolovaného úniku hořlavých, výbušných, žíravých a jiných nebezpečných látek do ŽP. Zásah zahrnuje i úniky látek, jako jsou ropné produkty, zemní plyn, kyseliny, jejich soli, louhy, čpavek a podobně, včetně závažných havárií, které mohou mít vážný dopad na okolí. (HZS ČR, 2025)

Úniky nebezpečných látek v porovnání s předchozími roky mírně vzrostly, přičemž celkový počet úniků dosáhl 9 196, z toho 6 754 představovaly úniky ropných produktů. (MV – GŘ HZS ČR, 2024)

Technická havárie

Zásah při události zaměřený na eliminaci nebezpečí nebo nebezpečných stavů, včetně situací s velkým rozsahem nebo významnými následky na zdraví osob, zvířat či majetku. Důsledky technické havárie odstraňujeme technickou pomocí, kterou poskytují příslušníci HZS s využitím jejich technického vybavení. Mezi takové činnosti patří: vyproštění osob a předmětů, nouzové otevření bytu, likvidace spadlých stromů, odstranění překážek z komunikací a jiných prostor, čerpání vody a spoustu dalších. (HZS ČR, 2025)

Technické havárie tvoří více než polovinu všech událostí. V porovnání s rokem 2023 došlo k nárustu těchto událostí o 29 % a celkový počet tak dosáhl 117 704. (MV – GŘ HZS ČR, 2024)

Radiační havárie

Lze definovat jako situaci, kterou není možné zvládnout dostupnými prostředky a silami obsluhy nebo pracovníků aktuální směny, během níž událost nastala. Může se jednat také o případ, kdy je událost vyvolaná nálezem, zneužitím či ztrátou zdroje radionuklidů. Situace si zpravidla vyžadují okamžité ochranné opatření k zajištění bezpečnosti obyvatelstva a minimalizaci rizik spojených s ionizujícím zářením. (ČESKO, 2016)

Radiační havárie jsou velmi ojedinělou situací a v roce 2023 nebyla žádná taková událost zaznamenána. Nicméně i přesto se HZS neustále vzdělává a připravuje na tento typ situace. Například v dubnu 2024 probíhalo cvičení zaměřené na zásah při radiační havárii v Jaderne elektrárně Dukovany, kde byly prověřeny prostory pro radiometrickou kontrolu, dekontaminaci a spoustu dalších. (HZS ČR, 2025)

Živelní pohroma

Mimořádná událost způsobená přírodními jevy nebo silami, které mají katastrofální účinky a ohrožují životy, zdraví, majetek nebo ŽP. Mezi typické živelné pohromy patří: povodně, záplavy, silné deště a bouře, námraza, zemětřesení, tornáda a další. (MV, 2023)

Mezi nejčastější živelnou pohromou, se kterou se HZS potýká jsou povodně. Povodeň označuje dočasné výrazné zvýšení vodní hladiny či jiných povrchových vod, kdy voda překračuje hranice svého koryta a zaplavuje okolní území, což může vést ke vzniku škod. Za povodeň se také považuje situace, kdy voda nemůže dočasně odtékat, její odtok je nedostatečný nebo kdy dochází k zaplavení území v důsledku soustředěného odtoku srážkové vody. (ČESKO, 2001)

Povodeň se dělí podle způsobu jejího vzniku na:

- přirozenou povodeň – vyvolána přírodními jevy (např. táním ledovců, vydatnými dešti)
- zvláštní povodeň – vyvolána jinými vlivy (např. porucha vodního díla, nouzové řešení kritické situace na vodním díle) (ČESKO, 2001)

4.2 Fyzická rizika

Hasiči čelí kvůli práci v extrémních podmínkách vysokým rizikům zranění. Příčiny fyzického rizika mohou být různorodé. Například schopnost fungovat v prostředí neslučitelném s přežitím, práce v podmínkách s omezeným množstvím kyslíku či zásahy na místech, kde se nacházejí toxické nebo jinak nebezpečné látky. (KOŽENÝ, 2021)

V následujících podkapitolách jsou uvedeny nejběžnější fyzická rizika, která představují riziko pro příslušníky hasičského záchranného sboru.

Smrt

Téma smrti je tragická, ale neoddělitelná součást profese hasiče, na kterou je nutné být připraven. K těmto tragédiím dochází v důsledku různých specifických nebezpečí spojených s výkonem této služby. Mezi nejčastější příčiny patří zdolávání požárů, traumatická zranění, zadušení, popáleniny, dopravní nehody, stres. (KIRSCHMAN, 2015)

V roce 2024 přišlo při výkonu služby o život celkem 300 hasičů. Toto číslo poukazuje na rizika, kterým jsou příslušníci HZS každodenně vystaveni. (MV – GŘ HZS ČR, 2024)

Přehřátí organismu

Nastává, když tělo dosáhne teploty, kterou již není schopno účinně regulovat. To vede k rozšíření cév a zadržetí krve, což může selhání organismu. Mezi hlavní příznaky patří zvýšená srdeční tep, vyčerpání a ztráta schopnosti vykonávat činnosti. Tento stav může nastat při nošení ochranného oděvu, zejména proti sálavému teplu nebo chemikáliím. Riziko přehřátí je ovlivněno typem oděvu, fyzickou zátěží a okolními podmínkami, přičemž největší nebezpečí představují vysoké teploty v prostředí. (MV, 2017)

Fyzické vyčerpání

Fyzické vyčerpání závisí na schopnosti těla využívat kyslík k přeměně tuků na energii potřebnou pro výkon práce. Pokud kyslík nestačí, tělo přechází na glykogen, který je ale omezený a spotřebuje se rychleji než tuky. Při nedostatečné trénovanosti může dojít

k vyčerpání sil už po krátkém zatížení. Vyčerpání glykogenu může vést k problémům s mozkem, protože ten je závislý na cukru z krve. pomoc. Hypoglykémie se projevuje slabostí, třesem, zmateností a může vyústit ve ztrátu vědomí a křeče, což vyžaduje lékařskou pomoc. Hasiči jsou při zásahu vystaveni vysokému riziku vyčerpání, pokud nemají dostatečnou fyzickou kondici nebo pokud jejich energetické zásoby nejsou dostatečně doplňovány. (MV, 2017)

Popáleniny

Nebezpečí popálení vzniká vlivem tepelného účinku, jako je sálavé teplo, žíhavé plameny, horký vzduch, nebo dotyk s horkými předměty. Popáleniny se převážně vznikají na nechráněné části těla, dýchací cesty nebo mohou vést k celkovému popálení hasiče. (MV, 2017)

Pády

Riziko pádu hrozí obzvlášť v nezajištěných prostorách, na konstrukcích nebo v terénech, kde hrozí pád z výšky, pád do hloubky, propadnutí nebo sesutí. Mezi hlavní příčiny pádů patří: ztrátu rovnováhy kvůli změně povrchu, nedostatečné zajištění, strach nebo vyčerpání, povětrnostní vlivy, ztrátu orientace nebo zřícení konstrukcí, přičemž nebezpečí pádu zvyšují zhoršené klimatické podmínky, špatné osvětlení, velký pohyb osob a nedostatek informací o nebezpečných prostorách. Největší hrozbou pádu pro příslušníky HZS představují zásahy v budovách, na střeších, technologických zařízeních atd. (MV, 2017)

Intoxikace

Intoxikace neboli expozice toxických látek označuje vnik toxické látky do lidského organismu. Při dosažení určitého množství této látky v těle dojde k otravě. Hasiči se s rizikem intoxikace setkávají téměř denně, jelikož při zásahu mohou přijít do kontaktu s nebezpečnými látkami, a toto riziko ještě zvyšují toxické zplodiny, které vznikají při požárech. (MV, 2017)

Poleptání

Poleptání je poškození tkání v důsledku přímého kontaktu s chemickými látkami nebo jejich reakcí s dalšími látkami. Poranění se může lišit svou hloubkou, rozsahem i rychlostí nástupu účinků. Rozlišujeme zevní poleptání, které postihuje povrchové vrstvy kůže a vnitřní poleptání, kdy jsou zasaženy vnitřní orgány. K těmto zraněním dochází nejčastěji v prostředí, kde se manipuluje s chemikáliemi (např. laboratoře, sklady nebezpečných látek, požáry

kabelů a plastů...). Významné riziko představují také dopravní nehody spojené s přepravou nebezpečných látek. (MV, 2017)

4.3 Psychická rizika

Příslušníci hasičského záchranného sboru se nepotýkají s psychickými problémy, ale každá událost, kterou prožijí, může mít dopad na jejich psychiku. K nejnáročnějším událostem u HZS patří nehody s dětmi, zásahy, kde jsou zraněni či ohroženi jejich blízcí nebo kolegové, případně situace, které mají osobní vztah k zasahujícímu hasiči (např. oběť připomíná svým vzhledem někoho z rodiny hasiče nebo měla stejné oblečení jako člen jeho rodiny). U takových typů událostí je přirozené, že psychika zareaguje, a právě proto je důležité toto riziko včas ošetřit, aby nedošlo k dlouhodobým následkům. (DOHNAL, 2024; Pančochová, 2024)

Stres

Stres lze obecně definovat jako stav obav nebo duševního napětí způsobený obtížnou situací. Je přirozenou lidskou reakcí, která nutí lidi řešit problémy a hrozby v jejich životech. (WHO, 2023)

Povolání hasičů je všeobecně známé jako jedno z nejvíce stresujících. Přiměřená hladina stresu může být dokonce pro hasiče prospěšná, protože zvyšuje jejich výkonnost a pohotovost v krizových situacích. Každá stresová zkušenost se však vrství na ty předchozí, což může časem vést k vážným psychickým a fyzickým problémům, jako jsou deprese, úzkosti, poruchy spánku a další obtíže. (EaseAlert, 2022)

Ačkoli je akutní stresová situace v mnoha případech pozitivní při zásazích, nesmí přerůst do stavu, který by hasiče omezoval v efektivním a bezpečném výkonu práce. (KIRSCHMAN, 2015)

Strach

Strach je u členů HZS často tabuizované téma, avšak se jedná o zcela přirozený obranný mechanismus, který může být v několika směrech užitečný při výkonu tohoto povolání. Hasiči se mohou setkat s různými formami pocitu strachu, například se strachem z neúspěchu při zásahu, obavou ze zranění či smrti, ale také se silným strachem o bezpečí svých kolegů. (KIRSCHMAN, 2015)

Posttraumatický syndrom

Hasiči se při zásazích často setkávají s extrémními a traumatizujícími událostmi, které mohou být pro ně psychicky velmi náročné a těžko zpracovatelné. I když posttraumatický syndrom není u HZS příliš častý, může se objevit, a proto je klíčové jej včas rozpoznat a začít léčit, aby se předešlo jeho přetrvávajícím a dlouhodobým následkům. (KIRSCHMAN, 2015; Pančochová, 2024)

Psychohygiena hraje ve sboru zásadní roli, což je důvod, proč je systém posttraumatické péče jeho součástí. Hasiči jsou speciálně vyškoleni, aby poskytovali podporu po traumatických zážitcích především svým kolegům. Jeden psycholog, který pracuje na úrovni celého kraje, nemůže pokrýt potřeby všech hasičů. Navíc hasiči mezi sebou lépe chápou konkrétní stresy a výzvy spojené s jejich prací, což znamená, že mohou navzájem poskytnout cennější pomoc než hasičský psycholog. (DOHNAL, 2024)

Syndrom vyhoření

Mnoho hasičů setrvává u hasičského záchranného sboru řadu let, což lze přičíst nejen pečlivému výběru vhodných kandidátů, ale i rozmanitosti této profese. Právě pestrost zásahů a činností pomáhá snižovat riziko syndromu vyhoření. Přestože je fluktuace v této složce poměrně nízká, syndrom vyhoření se může vyskytnout, zejména na pozicích spojených s administrativní činností nebo ve vedoucích funkcích. (DOHNAL, 2024)

Závislost na alkoholu

Príslušníci HZS mají sice pověst silných a odolných profesionálů, ale i oni jsou jen lidé, kteří se mohou potýkat s osobními problémy a obtížemi. Navíc jsou vystaveni vysokému stresu a traumatickým zážitkům, což může vést k tomu, že alkohol využívají jako prostředek, jak se vypořádat s těmito emocemi a uniknout jim. (KIRSCHMAN, 2015; KARNICK, BUERKE a kol., 2022)

4.4 Rizika s dopadem na osobní život

Tato rizika jsou velmi individuální, protože každý člověk je jiný a to, co může být problémem pro jednoho, může být pro druhého běžnou záležitostí. Klíčové je najít rovnováhu mezi profesí hasiče a osobním životem.

Život s dětmi

Rodiny hasičů s dětmi často čelí hned několika výzvám. Kvůli směnnému režimu může příslušník HZS doma chybět nejen o víkendech, ale i při důležitých rodinných událostech. Tento nepravidelný režim může ovlivnit nejen vztahy v rodině, ale i samotný pocit bezpečí dětí. Ty si časem začínají uvědomovat rizikovost tohoto povolání, což u nich může vyvolávat obavy, a stejně tak si po narození dítěte toto riziko intenzivněji uvědomuje i sám hasič. Partner hasiče tak obvykle přebírá větší podíl péče o děti i každodenní chod domácnosti. Důležitá je proto vzájemná komunikace, plánování společného času a budování pevného rodinného zázemí. (KIRSCHMAN, 2015)

Oba manželé slouží u hasičů

Když oba manželé pracují u HZS, může to výrazně ovlivnit jejich společný život. Na jednu stranu to může přinést vzájemnou oporu a lepší porozumění, na druhou stranu se může objevit napětí, když zjistí, že kromě práce nemají žádné společné zájmy. Další výzvou může být soupeřivost, to může vést k tendenci porovnávat se a soutěžit, kdo lépe zvládá náročné situace. Když se jednomu z partnerů nedaří, může to ovlivnit i toho druhého. Důležité je najít rovnováhu a otevřeně komunikovat, aby vztah zůstal silný i v náročném profesním prostředí. (KIRSCHMAN, 2015)

Nevědomost

Nevědomost mezi hasičem a jeho partnerem může mít různé důsledky. Pokud hasič dokáže oddělit práci od osobního života, zdá se to být jako ideální řešení, ale skrývají se v tom i rizika. V případě absence komunikace týkajících se těžkých situací, které prožil během zásahu, se zvyšuje hrozba emoční uzavřenosti, což významně ztěžuje vzájemné porozumění ve vztahu. (Pančochová, 2024)

5 DÍLČÍ ZÁVĚR

Hasičský záchranný sbor je jednou ze základních složek integrovaného záchranného systému a zároveň jednou z nejdůležitějších bezpečnostních složek vůbec. Jeho činnosti, úkoly, ale také struktura jsou zakotveny v zákoně č. 320/2015 Sb., o hasičském záchranném sboru. Prioritou tohoto sboru je ochrana lidského života, zdraví, majetku a životního prostředí před požáry a dalšími mimořádnými událostmi.

Stěžejní část teoretické části bakalářské práce se zaměřuje na rizika z několika perspektiv, která mohou představovat potenciální ohrožení pro příslušníky hasičského záchranného sboru. Primární kategorií rizik představují mimořádné události jako jsou požáry, povodně, dopravní nehody a další zdroje rizik. Z těchto situací plynou rizika fyzického charakteru (např. intoxikace nebezpečnými látkami, popáleniny nebo nejzávažnější scénář, a to smrt hasiče). Zásahy při mimořádných událostech mohou také výrazně narušit psychickou rovnováhu příslušníků sboru. Tato rizika se mohou projevit ihned nebo s časovým odstupem. Patří sem posttraumatický syndrom, syndrom vyhoření a akutní stres. Poslední skupinou, kterou se práce zabývá jsou rizika s dopadem na osobní život. Ať už se to nemusí na první pohled zdát, tak některé události nemusí mít dopad pouze na zasahující hasiče, ale i na jeho rodinné příslušníky.

I když jsou hasiči pečlivě vybíráni a úspěšně absolvují náročné psychotesty, nelze opomínat, že i oni jsou „jen“ lidé. Navzdory jejich fyzické připravenosti a odolnosti mohou čelit situacím, které je fyzicky či psychicky zasáhnou. Je proto důležité věnovat se těmto rizikům, poskytnout jim odpovídající péči ke zmírnění dopadů a hledat účinné možnosti prevence a podpory.

II PRAKTICKÁ ČÁST

6 PSYCHOLOGICKÁ SLUŽBA

Psychologická služba u HZS byla založena v roce 2003 a od té doby hraje klíčovou roli v podpoře hasičů i veřejnosti. Práce hasičských psychologů zahrnuje širokou škálu činností – od výběru uchazečů a výběru vedoucích pracovníků až po poskytování posttraumatické péče hasičům i osobám zasaženým MU. (DOHNAL, 2024)

V každém kraji působí jeden psycholog, v Praze dva a na Generálním ředitelství tři. Kromě toho na vybraných pracovištích, kde se nacházejí specializované psychologické laboratoře, působí také asistenti psychologů. (DOHNAL, 2024)

Psychologická služba HZS ČR stojí na třech základních pilířích:

- „poskytovat posttraumatickou péči hasičům i jejich rodinám,
- zajišťovat podklady pro personální práci,
- pomáhat lidem zasaženým mimořádnou událostí.“ (HZS ČR, 2025)

Psychologové se věnují jak dlouhodobé terapii, tak i řešení akutních krizových situací. Přestože jich není v ČR mnoho, spoustu z nich pomáhají nejen samotným hasičům, ale i jejich rodinným příslušníkům. Jejich role se neustále přizpůsobuje aktuálním potřebám, takže nelze jednoznačně říct, zda se více zaměřují na zásahovou intervenci v terénu, nebo na podporu svých kolegů v rámci sboru. (DOHNAL, 2024)

6.1 Role a úkoly psychologů při povodních

Během povodní v roce 2024 se psychologové soustředili především na práci v terénu, zatímco terapeutická podpora ustoupila do pozadí a posttraumatická péče teprve následovala. Jejich role v takových situacích může působit nejasně, jelikož se zaměřují hlavně na koordinaci. Vzhledem k vysokému počtu zasažených osob by jeden psycholog nestačil, proto spolupracuje s neziskovými organizacemi, které mají speciální týmy poskytující psychosociální podporu. Hlavním úkolem psychologa je zajistit, aby byla pomoc efektivně rozdělena, nedocházelo ke zbytečnému duplicitnímu zásahu a péče se dostala ke všem, kdo ji potřebují. (DOHNAL, 2024)

Mezi nejzranitelnější skupiny při povodních patří senioři a děti, protože často nemají dostatek energie k zvládnutí tak náročné situace. Důsledky MU se mohou projevit až s odstupem času, proto je důležité sledovat možné symptomy posttraumatického syndromu u zasažených osob. Krizová událost se otiskne do nervové soustavy člověka a může vést

k problémům, jako je nespavost, zvýšená podrážděnost či tělesné problémy (nemoci). (DOHNAL, 2024)

6.2 Tým posttraumatické péče

Systém posttraumatické péče u HZS byl převzat při vzniku psychologické služby před 22 lety a byl inspirován již existujícím modelem používaným u policie. Jeho zakladatelka, paní doktorka Marie Sotolářová, přenesla tento osvědčený přístup k HZS a přizpůsobila ho potřebám hasičské profese. Tento systém je postaven na principu, že kromě psychologů jsou na poskytování posttraumatické péče vyškoleni i samotní hasiči, kteří poskytují podporu hlavně svým kolegům, protože jeden psycholog v kraji by nemohl zvládnout všechny případy, a navíc vzájemné porozumění mezi hasiči často umožňuje efektivnější pomoc než kontakt s psychologem. (DOHNAL, 2024)

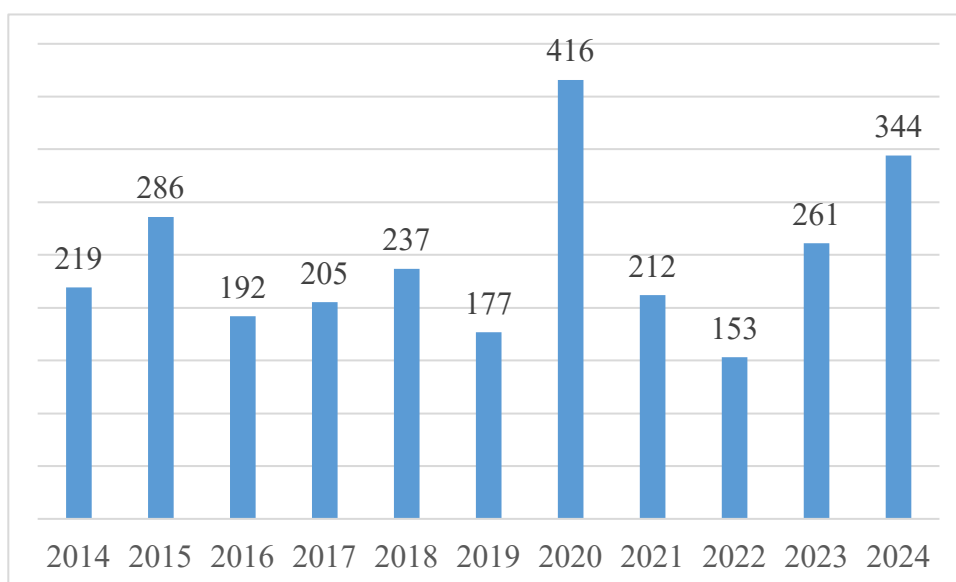
Psychologové HZS se starají o systém posttraumatické péče, který poskytuje podporu nejen hasičům a civilním zaměstnancům, ale i osobám zasaženým MU. V každém kraji je zřízen tým posttraumatické péče (dále jen „TPP“), který koordinuje krajský psycholog. Tento tým tvoří hasiči a zaměstnanci sboru, kteří se nad rámec svých povinností věnují psychické podpoře. Každý člen TPP absolvuje školení v krizové intervenci a v poskytování první psychické pomoci. Aktuálně má HZS ČR v těchto týmech celkem 302 vyškolených členů. (HZS ČR, 2025)

V praxi přitom dochází k momentům, jako při povodních v roce 2024, kdy psychologové nejsou přítomni na místě evakuace. V takových situacích se uplatní hasiči, kteří prošli speciálním výcvikem a stali se členy TPP. Jsou dobře připraveni na to, jak komunikovat se zasaženými osobami, stabilizovat jejich stav a zajistit jejich předání do odborné péče nebo do péče rodiny. (DOHNAL, 2024)

7 KOMPARACE POSTTRAUMATICKÉ PÉČE POSKYTOVANÉ PŘÍSLUŠNÍKŮM HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY

Posttraumatická péče je zásadní pro duševní zdraví příslušníků HZS, kteří jsou při výkonu služby vystaveni psychicky náročným a stresovým situacím. Kapitola se zaměřuje na komparaci posttraumatické péče realizované psychologickou službou HZS v posledních deseti letech.

V následujícím sloupcovém grafu je uveden počet případů poskytnuté posttraumatické péče příslušníkům HZS v jednotlivých letech.

Obrázek 2 Péče poskytována příslušníkům v letech 2014-2024

(zdroj: MV – GŘ HZS ČR, 2001-2020; MV – GŘ HZS ČR 2024)

Z grafu je patrné, že počet hasičů využívající posttraumatickou péči se v jednotlivých letech značně lišil. Nejvýraznější nárůsty lze pozorovat v letech, kdy došlo k MU s výrazným psychickým dopadem na zasahující příslušníky HZS. Například v roce 2020 sehrála klíčovou roli pandemie Covid-19, kdy počet poskytnutých péčí dosáhl nejvyšší hodnoty za sledované období a byl téměř dvojnásobný oproti předchozím létům. Další významný nárůst nastal v roce 2024 v souvislosti s rozsáhlými povodněmi na Moravě.

Tyto údaje naznačují, že potřeba posttraumatické péče se odvíjí především od nepředvídatelných mimořádných situací, které během roku nastanou. Z tohoto důvodu nelze s jistotou predikovat budoucí počty poskytnuté péče.

8 ŘÍZENÝ ROZHOVOR

Řízený rozhovor byl proveden s bývalou psycholožkou Mgr. Soňou Pančochovou, která byla prvním psychologem ve Zlínském kraji. Rozhovor poskytl cenné informace o vývoji psychologické péče, problematice psychických rizik u příslušníků HZS a o celkové náplni práce psychologa.

Otázka č. 1: Jak byste popsala hlavní úkoly psychologa v rámci HZS?

„Psychologická služba plní tři základní pilíře. První z nich je podpora personální práce, která zahrnuje psychologická vstupní vyšetření pro příslušníky HZS nastupující do služebního poměru. Tato vyšetření probíhají v psychologických laboratořích, které jsou v pěti krajích, přičemž každý kraj spadá pod jednu z nich. Kromě toho psycholog provádí v laboratořích i další vyšetření, například pro vedoucí pozice nebo pro pozici hasič-strojník, a také mimořádná vyšetření v případě podezření, že příslušník ztratil osobnostní způsobilost.“

„Druhou oblastí práce psychologa je podpora osob, které byly zasaženy mimořádnou událostí. V některých situacích může být psycholog povolán přímo na místo zásahu, pokud velitel vyhodnotí, že jeho přítomnost je potřebná. V jiných případech se využívají hasiči z týmů posttraumatické péče. Pokud je to nutné, mohou se zasažené osoby obrátit na psychologa i později, aby jim poskytl krizovou intervenci. Psycholog v této oblasti působí nejen jako podpora obětí, ale také samotných hasičů, kteří se díky tomu mohou plně soustředit na svou práci, aniž by museli řešit například zhroucené příbuzné na místě zásahu.“

„Třetí a velmi širokou oblastí je péče o hasiče. Ta zahrnuje nejen posttraumatickou péči po náročných zásazích, ale také běžnou psychologickou pomoc, poradenství či krizovou intervenci. Hasiči se na psychologa mohou obracet nejen v souvislosti se svou prací, ale i s osobními problémy, například v oblasti rodinných vztahů či výchovného poradenství. Pokud jsou psychologovi tyto témata blízké může toto poradenství poskytovat sám anebo může hasiče odkázat na jiného kolegu psychologa v rámci spolupráce.“

„Součástí práce psychologa je také vzdělávání hasičů, a to jak pravidelná školení na jednotlivých stanicích, tak přednášky na vyžádání. Například hasiči mi zavolali a řekli, že měli zásah u sebevraha, a požádali mě, abych s nimi probrala, zda se zachovali správně, a znovu si to společně prošli. Většina z nás dělá pro své hasiče kurzy, například v první psychické pomoci, aby byli schopni poskytnout podporu zasaženým osobám. Dále většina

psychologů lektoruje v hasičských školicích zařízeních a podílejí se i na vzdělávání občanů prostřednictvím konferencí, přednášek nebo projektu Hasík. V rámci výcviků a cvičení pomáhají vnášet psychologické aspekty do scénářů simulovaných událostí, například když se během nácviku velké dopravní nehody kromě zraněných objeví také emotivně reagující příbuzní obětí nebo agresivní osoby. Práce psychologa je tedy velmi rozmanitá, a ne každý se věnuje všem jejím oblastem, proto si kolegové vzájemně vypomáhají napříč celé republiky.“

Otázka č. 2: Jaké psychické problémy jsou podle Vás mezi hasiči nejrozšířenější?

„Někdy hasiče více stresuje tlak v práci než samotné zásahy. Pokud jde o stres ze zásahů, nejčastěji se objevuje v situacích, kdy jsou ohroženi na životě. Dále vyhodnocuju jako velmi stresující zásahy u blízkých osob, protože hasiči slouží v kraji, kde žijí jejich rodiny a přátelé. Bohužel se stává, že zasahují u tragických událostí, například když musí vyprošťovat vlastního sourozence. Na naší stanici jsme zažili i situaci, kdy se manželka velitele pokusila o sebevraždu. Mezi nejtěžší zásahy patří také ty, kde jsou oběťmi děti. I hasiči, kteří sami děti nemají, považují tyto situace za psychicky nejnáročnější.“

„Dalším zdrojem stresu je takový pocit, když se to nepodaří, z nějakých důvodů mají pocit, že dorazili pozdě, došlo k chybě, nebo nebylo možné udělat víc. Toto si hasiči těžko nesou a opakovaně se k tomu vracejí a probírají, co mohli udělat jinak. Ačkoli jsou hasiči psychicky odolní, jsou to pořád jen lidé. Vedle pracovního stresu se potýkají i s osobními problémy, často vztahovými.“

Otázka č. 3: S jakými problémy se na Vás hasiči nejčastěji obracejí?

„Nejčastěji s osobními problémy, ať už v rodinných vztazích, v partnerství, ve vztazích na pracovišti nebo při řešení studijních záležitostí. Problémy po zásahu nejsou tak časté, protože hasiči slouží směny ve stejném složení, jejich kolektiv se velmi dobře zná a dokáže se vzájemně podpořit po náročných zásazích. Navíc každý už má své osvědčené způsoby, jak se se situací vypořádat.“

Otázka č. 4: Jak se podle Vás v posledních letech změnilo vnímání psychologické pomoci mezi hasiči?

„Nevím, jak to vypadalo u HZS před vznikem psychologické služby, ale v mých začátcích, když jsem nastupovala v únoru v roce 2004 do Zlína jako historicky první psycholog v tomto kraji, setkala jsem se s velkou nedůvěrou, především ze strany starších hasičů. Často říkali, že psychologa nikdy nepotřebovali, že pro ně nemá žádný význam a podobně. Navíc mezi

nimi panovala obava, že psycholog může pracovat proti nim, a proto bylo nutné trpělivě vysvětlovat, že jsme tu naopak pro ně. Důvěru jsme si museli postupně vybudovat, protože psycholog provádí vstupní vyšetření, která mohou rozhodnout o přijetí či nepřijetí uchazeče, což byla největší obava u hasičů. Museli jsme jim tudíž vysvětlit, že máme jednak etický kodex psychologa HZS a jednak, že se přísně odděluje diagnostická činnost od té pomocné.“

„Takže neexistovalo, že když se na mě hasič obrátil s tím, že má problémy doma, nespi z nich a má strach, že by mohl selhat v práci, tak já nemůžu sdílet to, co mi hasič řekl, protože by to bylo v rozporu s naší etikou. Mým úkolem bylo tedy s ním pracovat a vést ho k zodpovědnosti, aby on sám, případně se mnou, šel k veliteli a přiznal, že není v pořádku, a domluvili jsme se, jak situaci řešit.“

„Tak to fungovalo na začátku, ale postupně si hasiči zvykli, že takto psychologové pracují. Časem si hasiči ověřili, že to opravdu funguje, a postupně jsme si získali jejich důvěru. Vždy jsem jim říkala, že je to podobné jako s nevěrou, protože věrnost se prokázat nedá, ale nevěra ano. V průběhu času v náš prospěch bude hrát jenom to, že nás při té nedůvěře nikdy nenachytáte. Velkou změnu jsem viděla u mladších hasičů. Na rozdíl od starší generace, která se často i bála vstoupit do kanceláře psychologa, aby to nevypadalo špatně, mladí už takové obavy nemají. Aktivně se zajímají o psychologická témata, chtějí se vzdělávat a nemají problém se svěřit, ať už jde o jejich emoce nebo osobní problémy. Postupně také přestalo platit, že obrátit se na psychologa je vnímáno jako slabost. Samozřejmě se to netýká úplně všech, ale v tomto směru došlo k velkému posunu.“

Otázka č. 5: Považujete dnes psychologickou službu u HZS jako žádoucí?

„Jednoznačně ano. Velmi pomohla při práci s oběťmi mimořádných událostí, protože dříve na to hasiči neměli čas a ani se v této oblasti necítili kompetentní. Když se například ocitli na místě tragédie a viděli zhroucenou ženu, tak často říkali, že se všichni raději přetahovali o smeták, aby mohli zametat střepy, jen aby se vyhnuli kontaktu s obětí. Výsledkem bylo, že tito lidé nedostávali potřebnou podporu.“

„Dnes je situace jiná. Z mnoha stran jsem slyšela, že hasiči jsou v poskytování psychické podpory dál než jiné složky IZS. Vědí, co se s člověkem v krizové situaci děje, a umí mu nabídnout adekvátní pomoc. Velkou roli v tom hraje vzdělávání, už v základním výcviku se novým hasičům vysvětluje, že projevoování emocí není slabost, ale přirozená součást jejich práce, a že pokud potřebují pomoc, mají se na koho obrátit.“

„V minulosti, když někdo utrpěl psychickou újmu v důsledku opakovaných zásahů, jednoduše odešel od sboru. Jen málokdy přiznal, že důvodem bylo například to, že musel vyprošťovat mrtvé děti z auta. Častěji řekl, že dostal lepší pracovní nabídku. Někteří starší hasiči se mi po letech svěřili, že po traumatickém zásahu už dál nemohli pokračovat, ale dlouhodobější odbornou pomoc odmítli a raději se rozhodli odejít. Tudiž věřím, že psychologická služba může přispět k omezení fluktuace ve sboru.“

Otázka č. 6: Jak rozpoznáte, že hasič potřebuje psychologickou pomoc, i když si to sám nepřipouští?

„Bylo to poznat i při zásahu podle chování hasiče. Často na to upozornili sami kolegové. Například mi zavolal velitel a řekl, že si myslí, že daného kolegu zásah zasáhl více než ostatní, protože se chová jinak. Někdy jsem si toho všimla sama, protože jsem hasiče dobře znala, jindy na to upozornili kolegové.“

„Také jsme to jako psychologové odhadovali podle charakteru události, například pokud hasiči zasahovali u mladých lidí, bylo pravděpodobné, že je to ovlivní, i když to sami často popírali. V takových případech jsem musela postupovat nenásilně. Zavolala jsem na stanici a zeptala se velitele, jak to zvládli a jestli jsou nováčci v pořádku. Odpověď obvykle byla, že ano. Když jsem ale nabídla, že přijedu a poptám se, jak zásah zvládali nejen hasiči, ale i příbuzní obětí, většinou souhlasili. A až když jsme se začali bavit o samotných obětech, začali mluvit i o tom, jak se cítili oni sami. Někdy ale hasiči přišli za mnou i sami. Záleželo na tom, jakou důvěru ke mně jako psychologovi měli.“

Otázka č. 7: Jak často se setkáváte s případy posttraumatického syndromu u hasičů?

„Není to úplně běžné. Jak jsem už zmínila, velkou roli hraje vzdělávání, hasiči vědí, co se s nimi může dít a jak s tím pracovat. A myslím, že velkou roli hraje i kolektiv, který poskytuje vzájemnou podporu. To mi potvrdili i policisté a záchranáři, kteří říkají, že u hasičů je týmová soudržnost výrazně silnější. Hasiči si více důvěřují a vzájemná podpora je pro ně samozřejmostí. Proto to není tak častý problém, jak by si veřejnost mohla myslet.“

Otázka č. 8: Jak probíhá Vaše práce s hasiči po zvlášť náročných zásazích?

„Je to různé, ono také záleží, jak náročná situace to je. Například když se u nás v kraji vybourala cisterna, velitel zásahu byl těžce zraněn a hrozila mu amputace končetin, a další tři nebo čtyři hasiči utrpěli zranění. V takových případech probíhá přímá podpora už na místě. Tehdy jsem jela na zásah a poskytovala oporu manželce těžce zraněného velitele i ostatním hasičům.“

„Později jsme navíc uspořádali i skupinový debriefing. Vzhledem k tomu, že jsem byla situací také zasažená, pozvala jsem psychologa z jiného kraje, aby ho vedl. Skupinový debriefing je jedna z možností, ale většinou probíhá podpora individuálně. Psycholog často navštíví hasiče ještě během jejich směny na stanici, kde si s nimi sedne, dá si kávu a pomůže jim rozebrat zásah. Hasiči tak mají prostor ventilovat své emoce, sdílet dojmy a probrat, co se jim podle nich dařilo a co méně. Pokud psycholog vidí, že je někdo zasažený více, nabídne mu další podporu. Je pak na samotném hasiči, zda ji přijme a chce se sejít znovu.“

„Někdy se podpora řeší i přes kolegy, kdy jsem oslovila například hasiče z posttraumatického týmu přímo na jejich stanici, a pokud některý z nich souhlasil, počkal na dotyčného při předávání směny a pokusil se s ním promluvit. Ne vždy to tedy musí dělat jen psycholog, někdy se to deleguje na kolegy hasiče.“

Otázka č. 9: Jaké metody nebo přístupy se podle Vás nejlépe osvědčily při práci s traumatizovanými hasiči?

„Těžko říct, ale nejúčinnější bývá první psychická pomoc, tedy ta, která přichází hned. Pokud je psycholog přímo u zásahu, může s hasiči situaci okamžitě rozebrat a nenápadně jim připomenout, že emoce, které prožívají, jsou normální. Zároveň jim dá najevo, že podporu mohou najít nejen u kolegů, ale i jinde. Někdy stačí drobné podněty. Například otázka, zda již volali domů, může vést k zamyšlení nad sdílením prožitků s blízkými. Často bývá reakcí překvapení, proč by to měli dělat. Ale mé upozornění, že manželka už možná o zásahu viděla ve zprávách, je pak vede k uvědomění si, že komunikace s rodinou může být prospěšná. Mnozí později přiznávají, že na základě této rady skutečně zavolali domů, a jen slyšet své děti jim opravdu pomohlo. Tohle jsou malé věci, které nevyžadují složitou psychologii.“

„Myslím si, že hasiči jsou v této oblasti v rámci celé republiky dobře vyškolení. Dokážou rozpoznat, když se s nimi něco děje, a vědí, co s tím, ať už sami, vzájemně mezi sebou, nebo kam se mohou obrátit. To považuji za velkou výhodu hasičského sboru oproti jiným náročným profesím.“

Otázka č. 10: Jaké jsou nejčastější chyby, které hasiči dělají při zvládání traumatických zkušeností?

„Hasiči si často myslí, že to chyba není, ale jedním z rizikových faktorů může být alkohol. Vždy je varujeme, že i když se po směně může zdát účinné zapít stres, hrozí, že si na tento způsob odreagování zvyknou. Časem to začne fungovat jako hlavní vyrovnávací

mechanismus a hasič pak může propadnout alkoholismu. Dalším problémem je neochota sdílet své pocity doma. Manželky si však obvykle všimnou, že s nimi něco je, a když hasiči nechtějí mluvit o tom, co se s nimi děje, co by třeba zrovna potřebovali, může to mezi nimi vést k nedorozumění a třeba i konfliktům. A samozřejmě chybou je úplná absence komunikace. Někteří hasiči se uzavřou do sebe a nevyjadřují své pocity vůbec.“

Otázka č. 11: Jak by se podle Vás mohla psychologická služba HZS do budoucna zlepšit?

„Bylo by potřeba více psychologů, protože oblast se neustále rozšiřuje. Vidíme, že v HZS se počet zaměstnanců v jiných úsecích a oddělení navyšuje, ale psychologická služba zůstává stále stejná, jeden psycholog na kraj – přestože se zvyšuje objem jejich práce a rozšiřuje okruh činností a povinností. Přitom některé kraje jsou obrovské. Zlínský kraj je relativně malý, ale například Středočeský kraj je hodně členitý a rozlehlý. Tam by klidně mohli působit i tři psychologové, protože pokud chce psycholog dělat svou práci poctivě, nemůže se plně věnovat všem třem hlavním oblastem své činnosti zároveň. Další problém je u psychologů, kteří mají ve svém kraji laboratoř. Ti jsou mnohem více vytížení vyšetřováním, protože to musí být jejich priorita.“

„Zvažovali jsme také zavedení pohotovostí pro psychologa, protože v současnosti žádné nemá. Formálně má osmihodinovou pracovní dobu, ale ve skutečnosti je v pohotovosti od rána do noci. Jak jsem vždycky říkala, ty nejhorší věci se dějí po desáté večer, v noci nebo o víkendu. Často jsem takto vyjížděla na zásah přímo z domova. Pokud jsem ale z nějakého důvodu nemohla, hasiči byli zklamaní, nebo i naštvaní a dávali mi to najevo. Je pravda, že postupem času se vyškolilo více hasičů v týmech posttraumatické péče a ti dnes dokážou perfektně poskytnout psychickou pomoc. I tak ale psycholog zůstává v neustálém napětí.“

„Například v roce 2021 při výbuchu v Koryčanech jsem měla zrovna dovolenou a kvůli přednášce jsem měla na hodinu vypnutý telefon. Když jsem ho zapnula, měla jsem pět zmeškaných hovorů a generální ředitel mi následně vyčítal, že jsem nebyla na místě, aniž by bral v potaz, že jsem měla volno. Sama jsem měla pocit viny, že jsem nebyla k dispozici, když se stala tak náročná událost, ale zároveň mě mrzelo, jak k tomu vedení přistoupilo. Přitom všichni nadřízení v HZS mají oficiální pohotovosti, ale psycholog ne.“

„Řešením by mohlo být, kdyby například pohotovost držel jeden psycholog pro tři kraje. Nemusel by nutně jezdit na místo, ale mohl by alespoň koordinovat psychologickou podporu pro zasažené osoby, případně hasiče.“

9 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

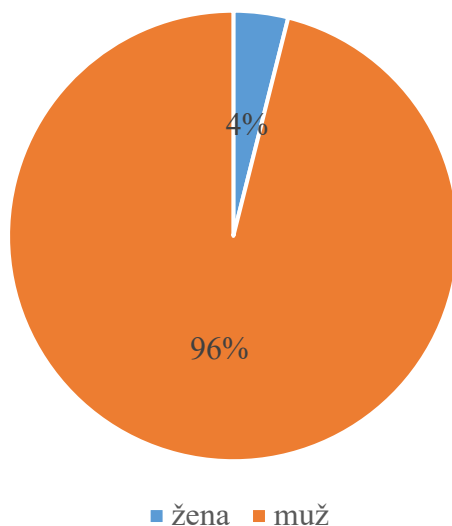
Kapitola se věnuje analýze odpovědí získaných prostřednictvím dotazníkového šetření. Na základě těchto odpovědí jsou vyvozeny závěry, které slouží jako podklad pro SWOT analýzu a návrh doporučení k minimalizaci a prevenci psychických rizik u HZS. Kompletní znění dotazníku je uvedeno v příloze II této práce.

Pro sběr dat byly využity online dotazníky, které byly distribuovány prostřednictvím e-mailu. Dotazník byl určen příslušníkům HZS, neboť se zaměřoval na problematiku psychických rizik spojený s výkonem služby a na činnost psychologické služby HZS. Dotazník byl rozeslán do všech stanic ve Zlínském kraji, na stanice v Karlových Varech, Mariánských Lázních, Moravské Třebové, Svitavách, Telči, Polné a Doksech. Celkem odpovědělo 102 respondentů, přičemž všechny odpovědi byly zcela anonymní.

9.1 Vyhodnocení dotazníku

Každá z položených otázek byla podrobně analyzována.

1. Jaké je Vaše pohlaví?

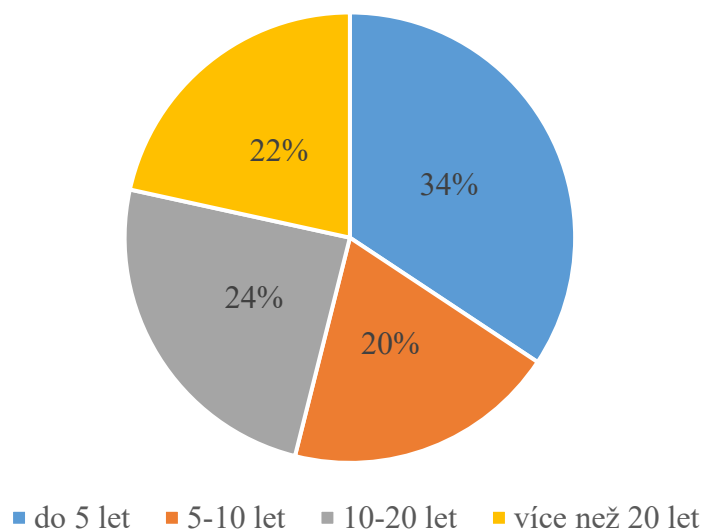

Obrázek 3 Pohlaví

(zdroj: vlastní)

Celkem 98 respondentů uvedlo jako své pohlaví muž a 4 jako žena. Tento poměr odpovídá reálnému složení u HZS, kde převažují muži.

2. Jak dlouho působíte u Hasičského záchranného sboru?

Obrázek 4 Působnost u HZS

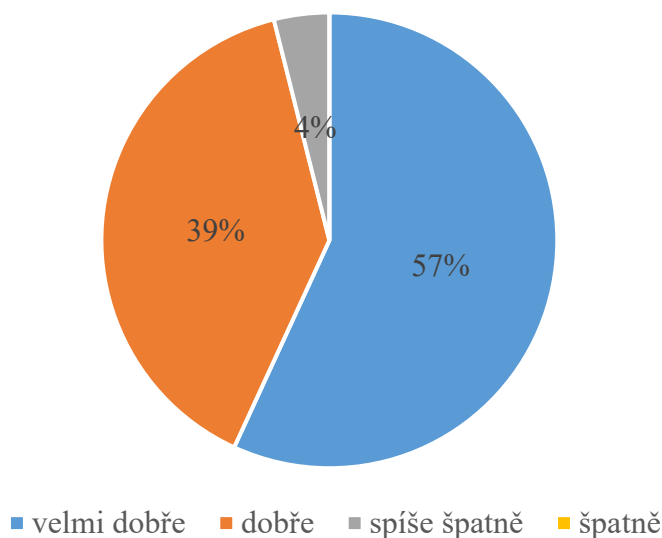
(zdroj: vlastní)

Výsledky ukazují poměrně rovnoměrné rozložení délky působení respondentů u HZS. Nejvíce příslušníků, konkrétně 35 uvedlo, že u sboru pracují méně než 5 let. Dalších 20 respondentů působí u sboru v rozmezí 5-10 let, 25 respondentů mezi 10-20 lety a 22 jich uvedlo, že u sboru pracují déle než 20 let. V rozhovoru (viz příloha I) bývalý hasič popisuje práci u HZS jako psychicky náročnou, která vede k postupné změně osobnosti. Tento proces však není pravidlem, protože vznik psychických rizik není závislý na délce působení u sboru a může nastat v jakémkoli věku.

3. Jaké faktory považujete za nejvíce stresující při výkonu služby?

Otázka byla otevřená a ukázalo se, že nejvíce stresujícími situacemi jsou zásahy spojené s úmrtím nebo těžkými zraněními. Častými odpověďmi byly také zásahy, kde figurují děti nebo rodinní příslušníci. Mnozí respondenti zmínili, že mimořádné události bývají často chaotické, což zvyšuje stres z nutnosti rychlého rozhodování a obav o správnost vykonaných kroků. Dalšími stresujícími faktory byly noční zásahy, časová náročnost práce, byrokracie a tlak od nadřízených.

4. Jak hodnotíte svou schopnost zvládat stresové situace?

Obrázek 5 Schopnost zvládání stresových situací

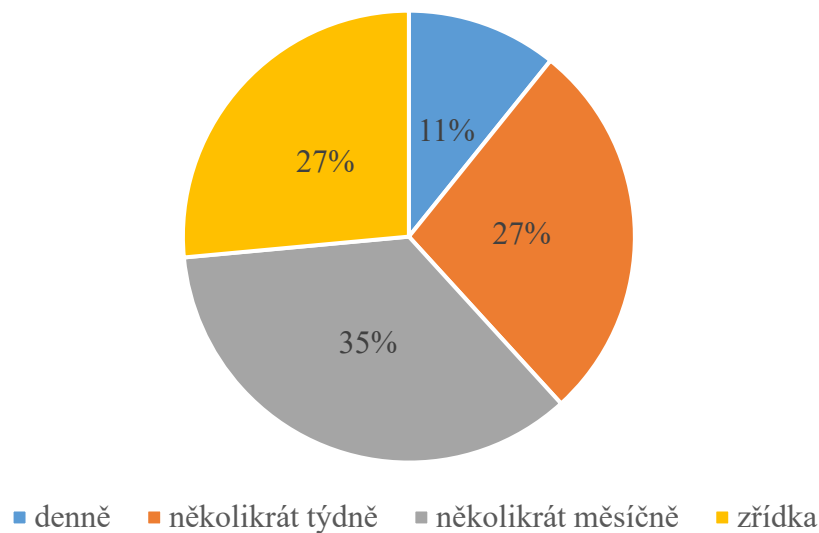
(zdroj: vlastní)

Následující otázka se týkala hodnocení schopnosti respondentů zvládat stresové situace. Převážná část odpověděla, že tuto schopnost hodnotí jako velmi dobrou nebo dobrou. Tento výsledek zároveň odráží efektivitu psychotestů používaných u Hasičského záchranného sboru při výběru uchazečů. Ke zvládání stresových situací mnohdy výrazně pomáhají také psychologové, kteří v některých případech vyjíždějí přímo na místo zásahu a poskytují podporu hasičům přímo v terénu. V jiných situacích dochází k rozboru zásahu až následně na stanici, kde psychologové s příslušníky individuálně nebo skupinově pracují (viz kapitola 8).

4.1 Pokud jste odpověděl/a možnosti spíše špatně nebo špatně, co by se podle Vás mělo zlepšit, abyste tyto situace zvládl/a lépe?

Pokud respondent odpověděl, že jeho schopnost zvládat stresové situace je spíše špatná nebo špatná, byla mu položena doplňující otázka týkající se zlepšení zvládání stresových situací. Čtyři respondenti, kteří uvedli jako odpověď spíše špatně, napsali, že by jim pomohla častější školení s psychologem (např. komunikace se zraněnými), více modelových situací, zjednodušení administrativních procesů a práce s kompetentními lidmi.

5. Jak často se setkáváte se stresovými nebo psychicky náročnými situacemi při výkonu služby?

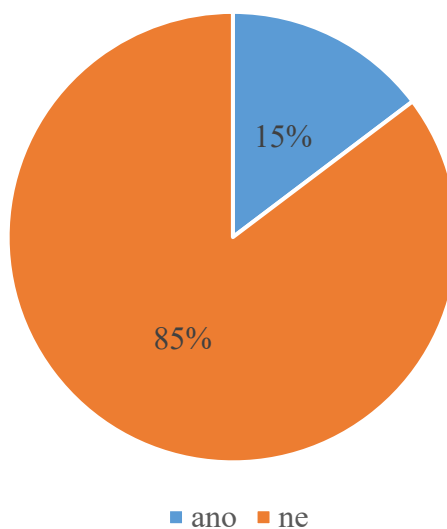

Obrázek 6 Četnost stresových situací při službě

(zdroj: vlastní)

Z grafu vyplývá, že respondenti se nejčastěji setkávají se stresovými nebo psychicky náročnými situacemi několikrát měsíčně.

6. Pozorujete u sebe při výkonu služby psychické obtíže?

Obrázek 7 Psychické obtíže při výkonu služby

(zdroj: vlastní)

Na otázku, zda u sebe respondent při výkonu služby pozoruje psychické obtíže, převažovala odpověď ne. Výsledek ukazuje, že psychologické testy přispívají k výběru odolných jedinců. Jak uvádí paní Pančochová v řízeném rozhovoru (viz kapitola 8), i příslušníci HZS jsou jen lidé, a je zcela přirozené, že je některé události zasáhnou silněji než jiné.

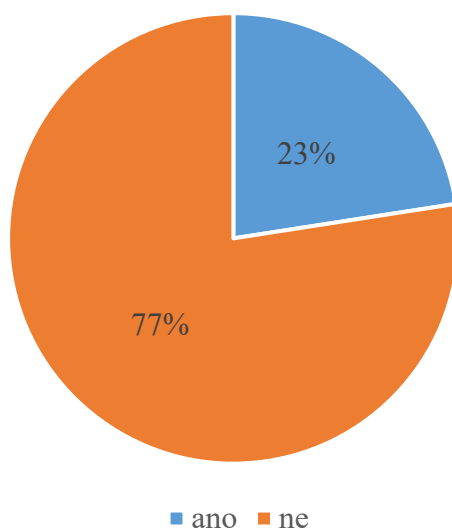
6.1 Pokud ano, jakým způsobem se obvykle vyrovnáváte s psychickými obtížemi? (např. fyzická aktivita, rodinná podpora, profesionální pomoc...)

U respondentů s psychickými obtížemi následovala otázka na způsoby, jakými se s těmito obtížemi vyrovnávají. Mezi nejčastější uvedené činnosti patřily fyzická aktivita, trávení času s rodinou, rozhovory s kolegy, odborná pomoc, věnování se koníčkům a sportu.

7. Jaké typy událostí mají na Vaši psychiku největší dopad? (např. zásahy u dětí, nehody s blízkými osobami...)

Otázka č. 7 byla opět formulována jako otevřená. Mezi nejčastější odpovědi respondentů patřily zásahy u dětí a blízkých osob, dále těžké dopravní nehody, obecně situace spojené s úmrtím, případy sebevražd a zásahy vyžadující použití AED a provádění resuscitace. V oblasti organizačního řízení respondenti nejčastěji zmiňovali vysoký tlak ze strany nadřízených, nadměrné množství práce a špatný kolektiv.

8. Setkal/a jste se někdy během Vaší kariéry s událostí, která Vás dlouhodobě psychicky ovlivnila?

Obrázek 8 Setkání s událostí s dlouhodobým psychickým dopadem

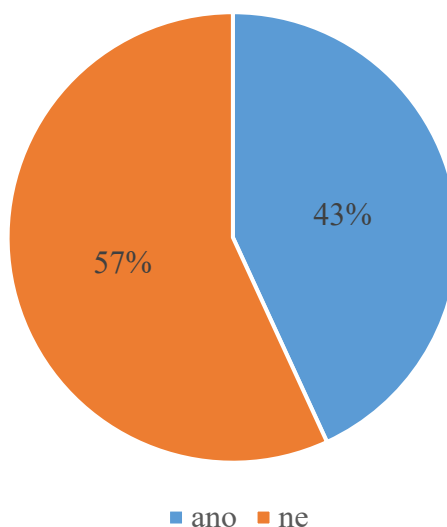
(zdroj: vlastní)

Na otázku, zda respondenti během své kariéry zažili událost, která na ně měla dlouhodobý psychický dopad, převládaly záporné odpovědi.

8.1 Pokud ano, jak jste se s ní vypořádal/a?

Z odpovědi 23 respondentů, kteří uvedli, že takovou zkušenost mají, vyplynulo několik strategií vyrovnávání se s náročnou situací. Patřily mezi ně zejména časový odstup, vyhledání profesionální pomoci, vnitřní motivace spojená s pocitem smysluplnosti práce, sportovní aktivity, sdílení zážitků s blízkými, konzultace s kolegy, ale objevila se i odpověď, že událost byla velmi náročná a dotýčný se s ní stále vyrovnává.

9. Pociťoval/a jste někdy příznaky syndromu vyhoření?

Obrázek 9 Příznaky syndromu vyhoření

(zdroj: vlastní)

Na otázku týkající se případných příznaků syndromu vyhoření většina respondentů odpověděla záporně.

9.1 Pokud ano, jaké příznaky jste zaznamenal/a?

Mezi nejčastěji uváděné projevy syndromu vyhoření patřila ztráta motivace docházet do zaměstnání, pokles zájmu o pracovní povinnosti, pocity únavy a celkového vyčerpání. Respondenti rovněž zmiňovali problémy se spánkem, zvýšenou podrážděnost a tendenci vyhýbat se komunikaci s kolegy.

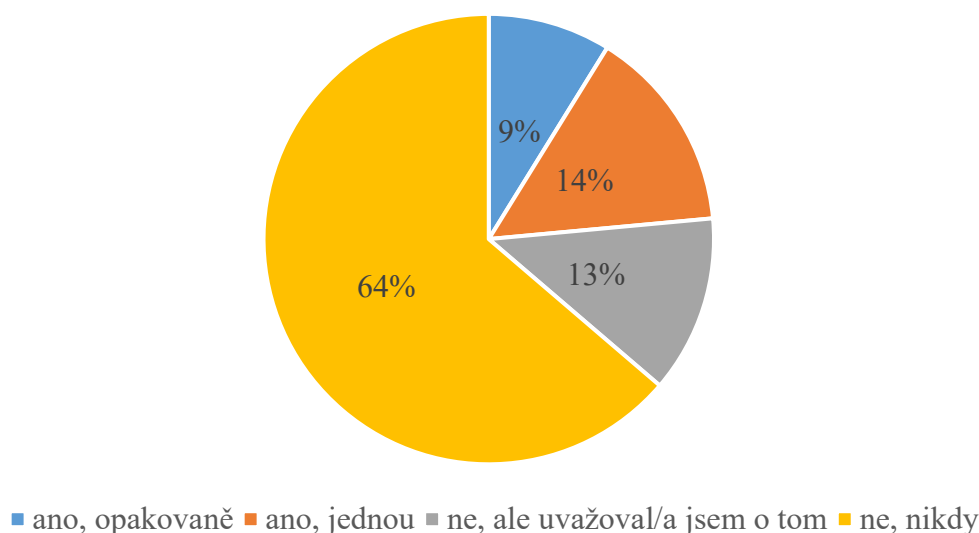
9.2 Pokud ne, co si myslíte, že Vám pomáhá předejít syndromu vyhoření?

Respondenti, kteří se s příznaky vyhoření dosud nesetkali, to nejčastěji přisuzují tomu, že je jejich práce naplňuje a považují ji za pestrou a smysluplnou. Mezi další uváděné faktory patří podpora ze strany rodiny, aktivní trávení volného času prostřednictvím sportu či koníčků, dobrý pracovní kolektiv, schopnost odreagovat se mimo pracovní prostředí a také vlastní psychická odolnost.

10. Víte o možnosti využití psychologické služby v rámci HZS?

Všichni respondenti potvrdili, že ví o možnosti využití psychologické služby v rámci HZS. Tento jednoznačný výsledek svědčí o dobré informovanosti napříč sborem a zároveň naznačuje, že tato služba je všeobecně dostupná a vnímána jako součást podpory duševního zdraví u příslušníků HZS.

11. Využil/a jste někdy služeb psychologa HZS?

Obrázek 10 Využití služeb psychologa HZS

(zdroj: vlastní)

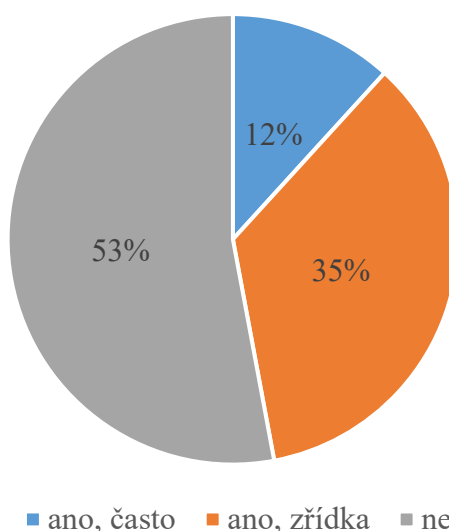
Lze konstatovat, že převážná část respondentů zatím možnost využít psychologické služby HZS nevyužila.

11.1 Pokud ne jaký byl hlavní důvod?

Hlavním důvodem, proč respondenti nevyužili služeb psychologa, byl převládající pocit, že taková potřeba dosud nenastala. Tento výsledek může svědčit o efektivitě psychologického výběru při náboru nových uchazečů. U některých se objevila také zmínka o nedůvěře vůči

psychologovi. Jak však uvádí bývalá psycholožka (viz kapitola 8), příslušníci mají možnost vyhledat podporu i u psychologa z jiného kraje.

12. Setkal/a jste se někdy s kolegou, který měl psychické obtíže v důsledku výkonu služby?

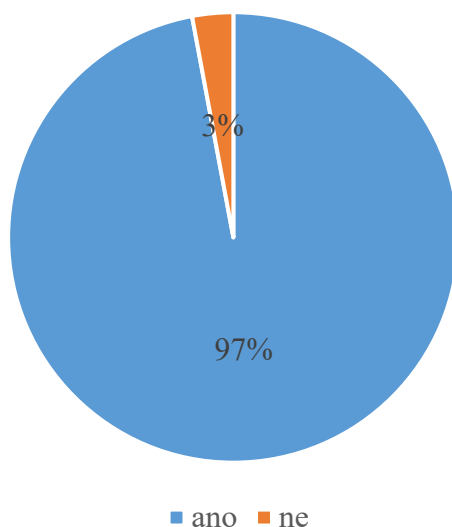
Obrázek 11 Kolega s psychickými obtížemi v důsledku služby

(zdroj: vlastní)

Otázka, zda se respondenti setkali s kolegou, který měl psychické obtíže v důsledku výkonu služby, vyvolala různé odpovědi. Cílem tohoto dotazu bylo zjistit, jak častým problémem jsou psychická rizika v rámci HZS a zda je skutečně nezbytné mít k dispozici psychologickou podporu.

13. Je podle Vás práce hasičského psychologa žádoucí?

Na otázku, zda je práce hasičského psychologa skutečně potřebná, odpovědělo kladně 99 respondentů a negativně 3. Tento výsledek potvrzuje, že většina respondentů považuje tuto službu za nezbytnou. Psycholog je v tomto kontextu opravdu důležitý, neboť poskytuje hasičům podporu v několika směrech (viz kapitola 8).

Obrázek 12 Potřeba práce hasičského psychologa

(zdroj: vlastní)

14. Máte nějaké návrhy na zlepšení psychologické péče v rámci HZS?

Poslední otevřená otázka se zaměřila na návrhy respondentů na zlepšení psychologické péče v rámci HZS. Mnozí respondenti vyjádřili spokojenost s aktuálním stavem a neměli žádné konkrétní návrhy. Na druhé straně se objevila řada doporučení, přičemž nejčastěji byl zmiňován návrh na navýšení počtu psychologů. Tento požadavek byl spojený s dalšími doporučeními, jako jsou pravidelná setkání s psychologem, zpětné rozebírání zásahů, častější kontakt psychologa s příslušníky včetně dobrovolných hasičů, nebo více školení v rámci směn. Dále se objevily návrhy na posílení týmu posttraumatické péče a zavedení povinnosti kurzu první psychické pomoci pro všechny příslušníky. Navýšení počtu psychologů potvrdila i paní Pančochová (viz kapitola 8), když uvedla, že psychologové nemají dostatek času věnovat se všem oblastem naplno.

10 SWOT ANALÝZA

SWOT analýza je využita jako syntéza dat získaných dotazníkovým šetřením, které se zaměřovalo na problematiku psychických rizik a vnímání psychologické služby u HZS.

Tato metoda umožňuje přehledně shrnout klíčová zjištění a zároveň poslouží jako výchozí bod pro návrh konkrétních opatření, která by mohla vést ke zlepšení péče o duševní zdraví u hasičů. Shromážděné výsledky jsou uvedeny níže v tabulce.

Tabulka 2 SWOT analýza – matice

S (Strengths) – silné stránky	W (Weaknesses) – slabé stránky
schopnost zvládat stres	náročné zásahy
kvalitní kolektiv	byrokracie
psychologické testy	nízký kontakt s psychologem
psychologická služba	stres z rychlého rozhodování
O (Opportunities) - příležitosti	T (Threats) - hrozby
navýšení psychologů	riziko syndromu vyhoření
pravidelná setkání s psychologem	nedostatečná odborná pomoc
rozšíření TPP	vystavení psychické zátěži
více školení a modelových situací	ztráta kolegiální podpory

(zdroj: vlastní)

V následující části je uvedena detailní analýza a popis hodnocených parametrů.

Interní prostředí

1. Silné stránky (Strengths)

- Schopnost zvládat stres – většina respondentů uvedla, že jejich schopnost zvládat stresové situace považují za velmi dobré.
- Kvalitní kolektiv – podpora mezi kolegy se ukázala jako významný faktor při zvládání náročných stresových situací.

- Psychologické testy – testy při nástupu pomáhají efektivně vybrat psychicky odolné uchazeče schopné zvládat stres a náročné podmínky služby.
- Psychologická služba – poskytuje odbornou podporu při těžkých zásazích.

2. Slabé stránky (Weaknesses)

- Náročné zásahy – zásahy, které zahrnují úmrtí, těžká zranění nebo situace, kdy jsou zasaženi blízcí či děti.
- Byrokracie – nadměrné administrativní úkoly, které mohou přetížit příslušníky.
- Nízký kontakt s psychologem – respondenti uvedli, že by ocenili pravidelná setkání s psychologem a zpětné rozebírání zásahů, řada z nich také zmínila, že se s psychologem setkávají pouze párkrát za rok.
- Stres z rychlého rozhodování – situace jsou na místě zásahu často chaotické a příslušníci HZS se musí často rozhodovat v extrémně krátkém čase.

Externí prostředí

1. Příležitosti (Opportunities)

- Navýšení psychologů – zvýšení počtu psychologů by umožnilo lepší pokrytí potřeb všech jednotek.
- Pravidelná setkání s psychologem – mohou přispět k prevenci vzniku psychických rizik.
- Rozšíření TPP – představuje významnou příležitost pro prevenci psychických rizik u HZS, ale také k lepší přípravě na traumatické situace.
- Více školení a modelových situací – respondenti uvedli, že častější školení a více modelových situací by přispělo ke zlepšení připravenosti na zásahy.

2. Hrozby (Threats)

- Riziko syndromu vyhoření – zejména při dlouhodobé psychické zátěži.
- Nedostatečná odborná pomoc – nízký počet psychologů a členů v TPP.
- Vystavení psychické zátěži – může vést k rozvoji psychických rizik.
- Ztráta kolegiální podpory – například odchodem zkušených pracovníků, bez silného kolektivu se zvyšuje riziko snížené motivace.

Tabulka 3 Výpočet SWOT analýzy

SWOT	Parametr	Váha	Hodnocení	Výsledek
Silné stránky	schopnost zvládat stres	0,3	4	1,2
	kvalitní kolektiv	0,3	4	1,2
	psychologické testy	0,2	3	0,6
	psychologická služba	0,2	3	0,6
	Součet:			3,6
Slabé stránky	náročné zásahy	0,3	-4,5	-1,35
	byrokracie	0,2	-3,5	-0,7
	nízký kontakt s psychologem	0,2	-3	-0,6
	stres z rychlého rozhodování	0,3	-4	-1,2
	Součet:			-3,85
Příležitosti	navýšení psychologů	0,3	5	1,5
	pravidelná setkání s psychologem	0,25	4	1
	rozšíření TPP	0,25	5	1,25
	více školení a modelových situací	0,2	4	0,8
	Součet:			4,55
Hrozby	riziko syndromu vyhoření	0,3	-3	-0,9
	nedostatečná odborná pomoc	0,2	-3,5	-0,7
	vystavení psychické zátěži	0,3	-5	-1,5
	ztráta kolegiální podpory	0,2	-4	-0,8
	Součet:			-3,9

(zdroj: vlastní)

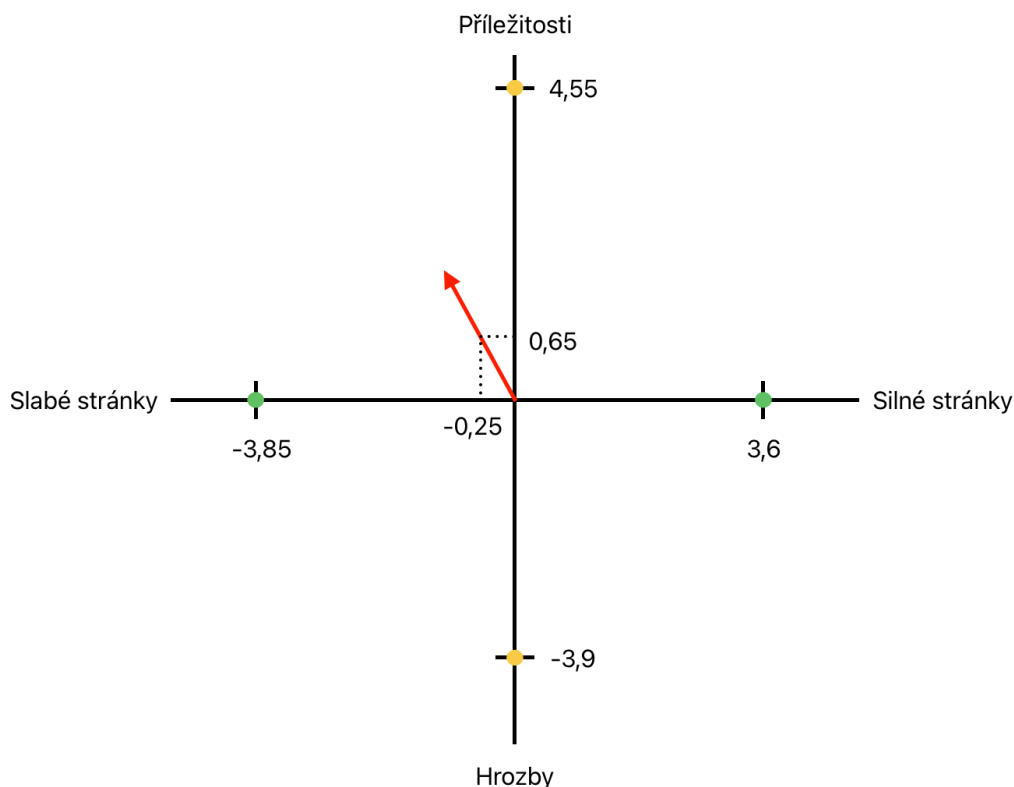
Výsledek analýzy byl získán vynásobením vah a hodnocení pro jednotlivé parametry, následně byly tyto hodnoty sečteny pro každý faktor.

Tabulka 4 Interní a externí prostředí SWOT analýzy

Interní prostředí	-0,25
Externí prostředí	0,65

(zdroj: vlastní)

Po zpracování všech položek jsou zvlášť sečteny výsledné hodnoty interního prostředí (silné a slabé stránky) a externího prostředí (příležitosti a hrozby). Výsledek ukázal, jaká je aktuální situace u HZS.

Obrázek 13 Graf SWOT analýzy

(zdroj: vlastní)

Ačkoliv analýza interního prostředí ukazuje, že slabé stránky v současnosti převyšují silné stránky, externí faktory vykazují převahu příležitostí nad hrozbami. Tato situace odpovídá strategii spojení – cílem je zlepšit slabé stránky, aby bylo možné využít příležitostí.

11 NÁVRH DOPORUČENÍ

Závěrečná kapitola shrnuje konkrétní návrhy a doporučení směřující k prevenci nebo minimalizaci psychických rizik, kterým jsou příslušníci HZS vystaveni.

Návrhy vycházejí z kombinace tří hlavních zdrojů – výsledků dotazníkového šetření, poznatků získaných z řízeného rozhovoru s bývalou psycholožkou a SWOT analýzy.

Personální navýšení psychologů

Jedním z klíčových návrhů v oblasti prevence psychických rizik u HZS je navýšení počtu psychologů. Jeden psycholog na celý kraj nemá kapacitní možnosti věnovat se všem oblastem naplno.

Respondenti často zmiňovali potřebu častějšího a pravidelného kontaktu s psychologem, a to nejen u příslušníků HZS, ale i u jednotek sborů dobrovolných hasičů. Jako přínosné by vnímali pravidelné individuální či skupinové setkání, zpětné rozebírání zásahů a větší zapojení psychologů do školení přímo v rámci směn.

Zavedení pohotovostí u psychologů

Dalším doporučením, které vychází z analýzy současného stavu, je zavedení systému psychologické pohotovosti. V současnosti jsou psychologové HZS v podstatě neustále ve službě, často vyjíždějí k MU přímo ze svého domova, a to i mimo běžnou pracovní dobu. Takový režim nemusí být dlouhodobě udržitelný a může vést k přetížení samotného psychologa.

V případech, kdy psycholog není přítomen nebo jej není možné kontaktovat, hrozí riziko, že se nedostane potřebné psychické podpory. Současně chybí systém zastupitelnosti, který by zajistil kontinuitu v péči i v době mimo pracovní dobu. Jako vhodné řešení se nabízí zavedení systému organizované psychologické pohotovosti, která by fungovala mimo standartní pracovní dobu (v odpoledních a večerních hodinách, o víkendech a svátcích). V praxi se nabízí řešení, kdy jeden psycholog drží pohotovost pro tři kraje a s kolegy se v této službě pravidelně střídá. Tím by byla zajištěna nepřetržitá dostupnost psychologické podpory, a zároveň by bylo možné lépe rozdělit pracovní zátěž mezi jednotlivé psychology.

Kurzy

Jedním ze základních kurzů, kterým procházejí noví příslušníci HZS, je základní kurz, jehož součástí je i psychologická příprava. Tato část slouží nejen jako základ pro péči o své duševní zdraví, ale také poskytuje nováčkům úvod do problematiky první psychické pomoci, kterou

mohou poskytnout obětem MU. Přestože je tento kurz cenným nástrojem prevence psychických rizik, v praxi dochází ke snižování počtu hodin věnovaných této problematice. Návrhem na zlepšení je důraz na zachování a případné rozšíření hodinové dotace psychologické části tak, aby byla zajištěna důkladná a kvalitní příprava již od samotného vstupu do služby.

Další důležitou oblastí jsou kurzy TPP. Ze SWOT analýzy vyplynul potenciál pro další rozšíření těchto týmů napříč kraji, a zároveň možnost zavedení tohoto typu školení jako povinného pro všechny příslušníky. Týmy posttraumatické péče hrají klíčovou roli při zvládání následků psychicky náročných událostí a poskytují důležitou podporu kolegům v terénu. Povinné zařazení tohoto kurzu do systému vzdělávání by mohlo významně přispět k prevenci psychických rizik a posílení týmové soudržnosti.

Specifickým a velmi praktickým školením je kurz první psychické pomoci. Tento kurz může mít zásadní vliv přímo při zásahu. Hasiči, kteří jím prošli, bývají klidnější, jistější v komunikaci s osobami v krizovém stavu a lépe chápou, co se s dotýcnými děje. Díky tomu nejsou pod takovým tlakem, nemají obavy z neznámého a dokážou efektivněji pomoci bez zbytečného stresu. Zavedení tohoto kurzu jako povinného pro všechny příslušníky HZS by mohlo hrát významnou roli v prevenci psychických rizik a současně zvyšovat kvalitu zásahu z pohledu lidského přístupu i odbornosti.

Vzdělávání

Důležitou součástí prevence psychických rizik je pravidelné vzdělávání hasičů v oblasti zvládání náročných situací. Velký přínos má zejména školení vedené psychologem, které může být doplněno o praktické nácviky formou modelových situací. Pokud si hasiči mohou v bezpečném prostředí vyzkoušet různé scénáře s psychologickým vedením a zpětnou vazbou, snáze potom zvládají situace přímo u zásahu. Navýšení počtu těchto školení i praktických cvičení může významně přispět k větší jistotě, stabilitě a psychické odolnosti zasahujících příslušníků.

Neméně důležitou oblastí je však také vzdělávání vedoucích pracovníků a managementu. Je nezbytné, aby i nadřízení rozuměli významu psychické odolnosti a byli dostatečně proškoleni v této problematice. Pokud vedení chápe důležitost prevence a psychologické podpory, může být v této oblasti skutečně efektivní a podporující. Zároveň jsou to právě vedoucí pracovníci, kdo rozhodují o realizaci a rozsahu školení či modelových situací, a tedy ovlivňují, zda budou hasiči mít možnost se těmito tématům systematicky

věnovat. Větší spolupráce vedení s psychologem a otevřenost tomuto typu vzdělávání by mohla vést k výraznému posunu ve vnímání psychické připravenosti.

Dodržování systému

V neposlední řadě hraje důležitou roli samotné dodržování nastaveného systému práce s psychologickou službou. Jak uvedla paní Pančochová i řada dalších respondentů, základní rámec systému je nastaven kvalitně a funkčně. Nicméně z dotazníkového šetření vyplynul prostor pro jeho další zefektivnění, konkrétně v oblasti sjednocení pravidel napříč jednotlivými kraji. Jedním z nejčastějších návrhů bylo vytvoření jednotného systému využívání psychologů a týmů posttraumatické péče při zásazích. Jednotná pravidla by měla zahrnovat například automatické nasazení psychologické podpory u určitého typu událostí. Ačkoli systém jako takový funguje, jeho uplatňování se v jednotlivých krajích liší a podmínky nejsou jednotné.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala problematikou rizik spojených s výkonem povolání příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky, přičemž zvláštní důraz byl kladen na rizika psychického charakteru. Cílem práce bylo navrhnout konkrétní doporučení, která by mohla přispět k prevenci a minimalizaci těchto rizik. Teoretická část přinesla komplexní přehled právního rámce, základní terminologie, a především podrobné představení Hasičského záchranného sboru České republiky, včetně jeho historie, organizační struktury a podmínek pro přijetí ke sboru. Dále byly popsány jednotlivé typy rizik, jimž příslušníci čelí, konkrétně fyzická a psychická rizika, ale i těch s dopadem na osobní život.

Praktická část byla zpracována za pomoci metod komparace, řízeného rozhovoru, dotazníkového šetření a SWOT analýzy. Komparace se zaměřila na vývoj posttraumatické péče poskytované příslušníkům Hasičského záchranného sboru České republiky za posledních deset let. Řízený rozhovor s bývalou psycholožkou poskytl cenný pohled na proměnu systému psychologické péče z pohledu odborníka. Na základě výsledků dotazníkového šetření, které bylo distribuováno mezi příslušníky, byla zpracována SWOT analýza, která se zaměřila nejen na stav psychologické služby, ale i na obecnou problematiku psychických rizik ve službě. Analýza poukázala na silné stránky současného systému, ale také na jeho slabiny, příležitosti ke zlepšení a potenciální hrozby.

Na základě těchto poznatků byla navržena doporučení, která by mohla přispět ke zkvalitnění péče o duševní zdraví příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky. Mezi klíčové návrhy patří posílení psychologického personálu, zavedení pohotovostí u psychologů, systematické vzdělávání příslušníků i jejich nadřízených v oblasti psychické odolnosti a důsledné začlenění psychologické přípravy do základního výcviku.

Závěrem lze konstatovat, že práce naplnila stanovený cíl a přinesla praktická doporučení, která mají potenciál přispět ke zvýšení odolnosti příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky vůči psychickému přetížení.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

COPPOLA, Damon P. 2021. *Introduction to international disaster management*. Fourth edition. Amsterdam: Elsevier. ISBN 978-0-12-817368-8.

ČESKO. 2008. 58. *Pokyn generálního ředitele HZS Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 30.12.2008, kterým se stanovují požadavky na tělesnou zdatnost občana při přijímání do služebního poměru příslušníka Hasičského záchranného sboru České republiky a na tělesnou zdatnost příslušníka Hasičského záchranného sboru České republiky pro výkon služby na služebním místě, na které má být ustanoven a organizace zkoušek tělesné zdatnosti a tělesné přípravy*. In: Sbíрка interních aktů řízení generálního ředitele hasičského záchranného sboru České republiky.

ČESKO. 2010–2024. *Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky*. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1> [cit. 2024-11-16].

ČESKO. 2010–2024. *Vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci)*. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-246> [cit. 2024-11-28].

ČESKO. 2010–2024. *Vyhláška č. 393/2006 Sb., o zdravotní způsobilosti*. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-393#p2> [cit. 2024-11-20].

ČESKO. 2010–2024. *Vyhláška č. 487/2004 Sb., o osobnostní způsobilosti, které je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru*. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-487> [cit. 2024-11-20].

ČESKO. 2010–2024. *Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně*. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133> [cit. 2024-11-16].

ČESKO. 2010–2024. *Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239> [cit. 2024-11-16].

ČESKO. 2010–2024. *Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)*. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240> [cit. 2024-12-13].

ČESKO. 2010–2024. *Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru)*. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-320> [cit. 2024-11-16].

ČESKO. 2010–2024. *Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu)*. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361?text=dopravní%20nehoda> [cit. 2024-12-16].

ČESKO. 2010–2024. *Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-361> [cit. 2024-11-24].

ČESKO. 2010–2024. *Zákon č. 54/2024 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů*. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2024-54> [cit. 2024-11-16].

ČESKO. 2010–2025. *Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)*. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-254> [cit. 2025-01-27].

ČESKO. 2010–2025. *Zákon č. 263/2016 Sb., atomový zákon*. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-263> [cit. 2025-01-27].

DOHNAL, David. *Interview*. In.: Studio ČT2. TV, Dobré ráno, 31. října 2024, 5:59.

EaseAlert. 2022. *Understanding the Stressors of Firefighting*. Online. Dostupné z: <https://www.easealert.com/science-behind-the-alert/understanding-stressors> [cit. 2025-01-30].

HZS ČR. ©2024. *Historie*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/uvod-hasicsky-zachranny-sbor-cr-historie.aspx> [cit. 2024-12-02].

HZS ČR. ©2024. *Hlavní úkoly*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/hlavni-ukoly.aspx> [cit. 2024-12-03].

HZS ČR. ©2024. *Vstupní vyšetření*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/psychodiagnosticka-vysetreni-vstupni-vysetreni.aspx> [cit. 2024-11-20].

HZS ČR. ©2024. *Generální ředitel Hasičského záchranného sboru ČR*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/generalni-reditel-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx> [cit. 2024-11-24].

HZS ČR. ©2024. *Hlavní úkoly a zaměření*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/uvod-hlavni-ukoly-a-zamereni-zu-hzs-cr-hlavni-ukoly-a-zamereni-zachranneho-utvaru-hzs-cr.aspx> [cit. 2024-11-24].

HZS ČR. ©2024. *Organizace*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/organizace-organizace.aspx> [cit. 2024-11-24].

HZS ČR. ©2024. *Podmínky přijetí další informace*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/podminky-prijeti-a-dalsi-informace.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d> [cit. 2024-11-20].

HZS ČR. ©2024. *Postavení a úkoly*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/postaveni-a-ukoly-postaveni-a-ukoly.aspx> [cit. 2024-11-28].

HZS ČR. ©2024. *Psychologická diagnostika*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/psychologicka-diagnostika-pro-potreby-hzs.aspx> [cit. 2024-11-20].

HZS ČR. ©2024. *Základní informace*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/o-nas-zakladni-informace-zakladni-informace.aspx> [cit. 2024-11-24].

HZS ČR. ©2024. *Základní úkoly a slib*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/uvod-hasiccky-zachranny-sbor-cr-zakladni-poslani.aspx> [cit. 2024-11-28].

HZS ČR. ©2025. *Definice typů událostí*. Online. Dostupné z: <http://www.hzsmk.cz/prevence/StatDef.htm> [cit. 2025-01-27].

HZS ČR. ©2025. *Nacvičovali jsme zásah v případě radiální havárie*. Online. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/clanek/hzs-jihomoravskeho-kraje-menu-informacni-servis-zpravodajstvi-2024-nacvicovali-jsme-zasah-v-pripade-radiacni-havarie.aspx> [cit. 2025-01-27].

HZS ČR. ©2025. *Psychologická služba*. Online. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/clanek/psychologicka-sluzba-o-nas.aspx> [cit. 2025-03-03].

KARNICK, Aleksandr T.; BUERKE Morgan a kol. 2022. *Alcohol use in firefighters: A network model of behaviors and transdiagnostic risk*. Online. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2022.109677> [cit. 2025-01-30].

KIRSCHMAN, Ellen. 2015. *Život s hasičem: vše, co by měla vědět rodina hasiče*. SPBÍ Spektrum. Modrá řada. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 978-80-7385-170-5.

KOŽENÝ, Petr. 2021. *Expozice a fyziologická zátěž organismu hasiče v podmínkách požárního zásahu*. Online. Dostupné z: https://gcms.cz/labrulez-bucket-strapi-h3hsga3/HZS_EXPOZICE_A_FYZIOLOGICKA_ZATEZ_ORGANISMU_HASICE_V_PODMINKACH_POZARNIHO_ZASAHU_8fb05f523d/HZS-EXPOZICE-A-FYZIOLOGICKA-ZATEZ-ORGANISMU-HASICE-V-PODMINKACH-POZARNIHO-ZASAHU.pdf [cit. 2025-01-28].

MALLOUHY, Roxane Elias; GUYEUX, Christophe; JAOUDE, Chady Abou a MAKHOUL, Abdallah. 2022. *Predicting fire brigades' operations based on their type of interventions*. Online. Dostupné z: <https://doi.org/10.1109/IWCMC55113.2022.9825380> [cit. 2024-12-16].

MATES, Pavel; ŠKODA, Jindřich; VAVERA, František. 2011. *Veřejné sbory*. Právní monografie. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-604-2.

MV – GŘ HZS ČR. 2017. *Bojový řád jednotek požární ochrany – taktické postupy zásahu: Nebezpečí fyzického vyčerpání*. Online. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/soubor/2-n-n-ml-1-r-fyzicke-vycerpani-pdf.aspx> [cit. 2025-01-22].

MV – GŘ HZS ČR. 2017. *Bojový řád jednotek požární ochrany – taktické postupy zásahu: Nebezpečí intoxikace*. Online. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/soubor/2-n-n-ml-3-r-intoxikace-pdf.aspx> [cit. 2025-01-22].

MV – GŘ HZS ČR. 2017. *Bojový řád jednotek požární ochrany – taktické postupy zásahu: Nebezpečí pádu*. Online. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/soubor/2-n-n-ml-6-nebezpeci-padu-novela-pdf.aspx> [cit. 2025-01-22].

MV – GŘ HZS ČR. 2017. *Bojový řád jednotek požární ochrany – taktické postupy zásahu: Nebezpečí poleptání*. Online. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/soubor/2-n-n-ml-8-r-poleptani-pdf.aspx> [cit. 2025-01-22].

MV – GŘ HZS ČR. 2017. *Bojový řád jednotek požární ochrany – taktické postupy zásahu: Nebezpečí popálení*. Online. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/soubor/2-n-n-ml-9-r-popaleni-pdf.aspx> [cit. 2025-01-22].

- MV – GŘ HZS ČR. 2017. *Bojový řád jednotek požární ochrany – taktické postupy zásahu: Nebezpečí přehřátí*. Online. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/soubor/2-n-n-ml-11-r-prehrati-pdf.aspx> [cit. 2025-01-22].
- MV – GŘ HZS ČR. 2017. *Bojový řád jednotek požární ochrany – taktické postupy zásahu: Záchrana osob*. Online. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/soubor/1-o-o-ml7-zachrana-osob-pdf.aspx> [cit. 2025-01-22].
- MV – GŘ HZS ČR. 2024. *Statistická ročenka HZS ČR 2024*. Online. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/soubor/rocenka-2024-pdf.aspx> [cit. 2025-03-21].
- MV – GŘ HZS ČR. 2001-2020. *Statistická ročenka HZS ČR 2001-2020*. Online. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/soubor/rocenka-2001-2020-pdf.aspx> [cit. 2025-03-21].
- MV ČR. 2016. *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu*. Praha.
- MV GŘ HZS ČR. 2009. Katalogový soubor – Typová činnost složek při společném zásahu: *Dopravní nehoda STČ 08/IZS*. Online. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/soubor/stc-08-izs-dopravni-nehoda-akt-2020-pdf.aspx> [cit. 2025-01-21].
- PANČOCHOVÁ, Soňa. 2024. Bývalá psycholožka HZS ZLK. Osobní komunikace.
- RICHTER, Rostislav. 2018. *Slovník pojmů krizového řízení*. Praha: Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru. ISBN: 978-80-87544-91-4.
- ŠTĚTINA, Jiří a kol. 2014. *Zdravotnický a integrovaný záchranný systém při hromadných neštěstích a katastrofách*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-4578-7.
- VILÁŠEK, Josef; FIALA, Miloš; VONDRÁŠEK, David. 2014. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2477-8.
- WHO. 2023. Stress. Online. Dostupné z: <https://www.who.int/news-room/questions-and-answers/item/stress> [cit. 2025-01-30].

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Organizace GŘ HZS ČR	19
Obrázek 2 Péče poskytována příslušníkům v letech 2014-2024.....	37
Obrázek 3 Pohlaví.....	44
Obrázek 4 Působnost u HZS	45
Obrázek 5 Schopnost zvládání stresových situací	46
Obrázek 6 Četnost stresových situací při službě.....	47
Obrázek 7 Psychické obtíže při výkonu služby	47
Obrázek 8 Setkání s událostí s dlouhodobým psychickým dopadem	48
Obrázek 9 Příznaky syndromu vyhoření.....	49
Obrázek 10 Využití služeb psychologa HZS	50
Obrázek 11 Kolega s psychickými obtížemi v důsledku služby.....	51
Obrázek 12 Potřeba práce hasičského psychologa	52
Obrázek 13 Graf SWOT analýzy	56

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Klasifikace mimořádných událostí	25
Tabulka 2 SWOT analýza – matice	53
Tabulka 3 Výpočet SWOT analýzy	55
Tabulka 4 Interní a externí prostředí SWOT analýzy	56

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
HZS	Hasičský záchranný sbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
MU	Mimořádná událost
MV	Ministerstvo vnitra
OO	Ochrana obyvatelstva
PO	Požární ochrana
TPP	Tým posttraumatické péče
ŽP	Životní prostředí

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Řízený rozhovor s bývalým hasičem

Příloha P II: Dotazník

PŘÍLOHA P I: ŘÍZENÝ ROZHOVOR S BÝVALÝM HASIČEM

Otázka č. 1: Jak dlouho jste působil u HZS?

„U profesionálních hasičů jsem působil 26 let.“

Otázka č. 2: Jak byste popsal psychickou náročnost hasičské práce?

„Povolání hasiče považuje z hlediska psychiky za náročné, které vede k postupné změně osobnosti.“

Otázka č. 3: Můžete popsat situaci, která byla pro Vás psychicky nejnáročnější?

„Jsou to zásahy spojené se zraněním a úmrtím dětí, případně kolegů ze služby.“

Otázka č. 4: Jakým způsobem jste se vyrovnal s touto traumatickou událostí?

„Jako zasahující se v první řadě člověk s tím musí vyrovnat sám, hodně vždy pomohl příslušný velitel v rámci rozboru samotného zásahu – ujištění, že bylo provedeno maximum. Posledním dnes běžným prvkem je psychosociální pomoc odborníka.“

Otázka č. 5: Setkal jste se někdy za svou kariéru u HZS s posttraumatickým syndromem? (u sebe, u kolegů)

„Ne.“

Otázka č. 6: Pociťoval jste někdy syndrom vyhoření u HZS?

„Ne.“

Otázka č. 7: Jak by podle Vás mohl HZS lépe předcházet syndromu vyhoření mezi hasiči?

„Diskuse o problému, zkvalitnění komunikace (nadřízený vs. podřízený), na kterou v režimu služebního poměru při plnění rozkazů a povinností někdy není ochota ani prostor.“

Otázka č. 8: Jaké máte zkušenosti s psychologickou službou HZS?

„Osobně jsem ji nevyužil. Zažil jsem její implementaci do podmínek HZS ČR a považuji ji za platnou součást výkonu služby jak pro záchranáře, tak pro zachraňované.“

Otázka č. 9: Jaký by podle Vás měl být ideální přístup psychologické služby k hasičům? (popřípadě jaké další formy podpory byste v rámci HZS ocenil?)

„Stávající systém považuji za funkční.“

Otázka č. 10: Jak se Vaše vnímání stresu a psychické zátěže změnilo od začátku Vaší kariéry?

„S nabývajícímí zkušenostmi v rámci výkonu služby člověk méně riskuje a více předvídá, je obezřetnější. Zásah provádí bez emocí a s rozvahou, vůči stresu je odolnější.“

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK

Dobrý den,

jmenuji se Monika Vrobelová a studuji obor ochrana obyvatelstva na Univerzitě Tomáše Bati v Uherském Hradišti. Tento dotazník je součástí mé bakalářské práce, která se zaměřuje na psychická rizika u Hasičského záchranného sboru a na činnost psychologické služby v této oblasti.

Vaše odpovědi jsou zcela anonymní a budou použity výhradně pro účely zpracování bakalářské práce. Děkuji za Váš čas a ochotu podělit se o své zkušenosti.

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- žena
- muž

2. Jak dlouho působíte u Hasičského záchranného sboru?

- do 5 let
- 5-10 let
- 10-20 let
- více než 20 let

3. Jaké faktory považujete za nejvíce stresující při výkonu služby?

.....

4. Jak hodnotíte svou schopnost zvládat stresové situace?

- velmi dobře
- dobře
- spíše špatně
- špatně

4.1 Pokud jste odpověděl/a možnosti spíše špatně nebo špatně, co by se podle Vás mohlo zlepšit, abyste tyto situace zvládl/a lépe?

.....

5. Jak často se setkáváte se stresovými nebo psychicky náročnými situacemi při výkonu služby?

- denně
- několikrát týdně
- několikrát měsíčně
- zřídka

6. Pozorujete u sebe při výkonu služby psychické obtíže?

- ano
- ne

6.1 Pokud ano, jakým způsobem se obvykle vyrovnáváte s psychickými obtížemi? (např. fyzická aktivita, rodinná podpora, profesionální pomoc...)

.....

7. Jaké typy událostí mají na Vaši psychiku největší dopad? (např. zásahy u dětí, nehody s blízkými osobami...)

.....

8. Setkal/a jste se během Vaší kariéry s událostí, která Vás dlouhodobě psychicky ovlivnila?

- ano
- ne

8.1 Pokud ano, jak jste se ní vypořádal/a?

.....

9. Pociťoval/a jste někdy příznaky syndromu vyhoření?

- ano
- ne

9.1 Pokud ano, jaké příznaky jste zaznamenal/a?

.....

9.2 Pokud ne, co si myslíte, že Vám pomáhá předejít syndromu vyhoření?

.....

10. Víte o možnosti využití psychologické služby v rámci HZS?

- ano
- ne

11. Využil/a jste někdy služeb psychologa HZS?

- ano, opakovaně
- ano, jednou
- ne, ale uvažoval/a jsem o tom
- ne, nikdy

11.1 Pokud ne, jaký byl hlavní důvod? (možnost více odpovědí)

- není potřeba
- nedůvěra

- strach
- stud
- jiné

12. Setkal/a jste se někdy s kolegou, který měl psychické obtíže v důsledku výkonu služby?

- ano, často
- ano, zřídka
- ne

13. Je podle Vás práce hasičského psychologa žádoucí?

- ano
- ne

14. Máte nějaké návrhy na zlepšení psychologické péče v rámci HZS?

.....